

INFORMACJE W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ
GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU HANDLOWEGO
W WARSZAWIE S.A.
WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU

WSTĘP.....	4
I. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	6
II. INFORMACJE Z ZAKRESU STOSOWANIA NORM OSTROŻNOŚCIOWYCH.....	15
III. INFORMACJE DOTYCZĄCE FUNDUSZY WŁASNYCH.....	18
IV. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	24
V. INFORMACJE Z ZAKRESU WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH.....	26
1.1. RYZYKO KREDYTOWE	26
1.2. RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA	38
1.3. INFORMACJE DOTYCZĄCE STOSOWANYCH TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO	43
1.4. INFORMACJE Z ZAKRESU STOSOWANIA ZEWNĘTRZNYCH OCEN WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ NA POTRZEBY METODY STANDARDOWEJ.....	46
1.5. INFORMACJE DOTYCZĄCE POZYCJI SEKURTYTYZACYJNYCH	49
1.6. RYZYKO RYNKOWE.....	50
1.7. INFORMACJE W ZAKRESIE EKSPOZYCJI W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM.....	51
1.8. RYZYKO OPERACYJNE	52
VI. OCENA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁU WEWNĘTRZNEGO.....	54
VII. BUFORY KAPITAŁOWE	56
VIII. INFORMACJE DOTYCZĄCE POLITYKI W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ	58
IX. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ	64
X. DŹWIGNIA FINANSOWA	67

WSTĘP

Niniejszy dokument został opracowany w celu realizacji Zasad polityki informacyjnej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w zakresie adekwatności kapitałowej¹ oraz spełnienia wymogów dotyczących ujawniania informacji zawartych w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 jak również wypełnienia postanowień Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (dalej „CRD”).

Celem dokumentu jest przedstawienie osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. (zwanej dalej „Grupą”) oraz uczestnikom rynków finansowych, strategii oraz procesów Grupy w zakresie zarządzania ryzykiem, informacji z zakresu struktury kapitału, narażenia na ryzyko i adekwatności kapitałowej, umożliwiających ocenę stabilności finansowej Grupy. Dokument niniejszy stanowi uzupełnienie informacji zawartej w:

- Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku
- oraz w Sprawozdaniu z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2017 roku.

Zgodnie z wymogami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (wraz z późniejszymi zmianami), Bank ogłasza informacje w zakresie adekwatności kapitałowej na podstawie danych skonsolidowanych według stanu na 31 grudnia 2017 roku.

W przypadku, gdy informacje wymagane rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 ujawniane są w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, niniejszy dokument zawiera odesłanie do numeru noty objaśniającej do sprawozdania, w której informacje te są zawarte.

Wartości zaprezentowane w dokumencie wyrażone są w tysiącach złotych, z wyjątkiem sytuacji, w których zastosowano inną jednostkę miary szczegółowo wskazaną przy prezentowanych danych.

Ileokroć w niniejszym dokumencie użyte zostały niżej wymienione pojęcia, należy przez nie rozumieć:

Rozporządzenie nr 575/2013 / CRR - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012,

Rozporządzenie wykonawcze komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013,

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego,

¹ Zasady polityki informacyjnej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w zakresie adekwatności kapitałowej ustalone przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą dostępne są na stronie internetowej www.citihandlowy.pl w sekcji „Relacje inwestorskie”.

Rozporządzenie w sprawie zarządzania ryzykiem oraz polityki wynagrodzeń - rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (D.U. z 2017 r., poz.637)

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji,

Rozporządzenie wykonawcze komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013,

Rozporządzenie wykonawcze komisji (UE) nr 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego zgodnie z art. 440,

Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym - Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1513).

Rozporządzenia Delegowanego Komisji Europejskiej (UE) nr 2017/2295 z dnia 4 września 2017 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat aktywów obciążonych i nieobciążonych,

Wytyczne w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy części ósmej rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (EBA/GL/2016/11) – 04/08/2017.

I. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem jest spójny w ramach Grupy, obejmującej Bank Handlowy w Warszawie S.A. jako jednostkę dominującą wraz ze swoimi spółkami zależnymi (Dom Maklerski Banku Handlowego S.A., Handlowy Leasing Sp. z o.o.), z wyłączeniem podmiotów specjalnego przeznaczenia, spółek w likwidacji, a także jednostek nie prowadzących bieżącej, statutowej działalności.

Głównym celem w zakresie zarządzania ryzykiem w Grupie jest podejmowanie wyważonego ryzyka przy zachowaniu zasad wspólnej odpowiedzialności, nie rezygnując przy tym z odpowiedzialności indywidualnej. Podejmowanie wyważonego ryzyka oznacza właściwą identyfikację, pomiar i agregację ryzyka oraz ustanawianie limitów przy pełnym zrozumieniu zarówno otoczenia makroekonomicznego, profilu działalności Grupy, wymogu spełnienia norm regulacyjnych, jak i celów strategicznych i biznesowych w ramach dostępnych zasobów kapitału i płynności, maksymalizując zwrot na zaangażowanym kapitale.

Koncepcja zarządzania ryzykiem w oparciu o wspólną odpowiedzialność zorganizowana jest na trzech niezależnych poziomach („trzech liniach obrony”):

- Poziom 1 tj. jednostki organizacyjne odpowiedzialne za prowadzenie działalności, z której wynika podejmowanie ryzyka oraz odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, jak również za identyfikowanie i raportowanie ryzyka do jednostek 2-giej linii,
- Poziom 2 tj. zarządzanie ryzykiem w jednostkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii oraz działalność komórki do spraw zgodności – jednostki organizacyjne Sektora Zarządzania Ryzykiem, Departament Monitoringu Zgodności, Pion Finansowy, Pion Prawny, Pion Zarządzania Kadrami,
- Poziom 3 tj. jednostki Audytu zapewniające niezależną ocenę procesów zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej.

Zarządy jednostek podmiotów w Grupie zapewniają funkcjonowanie struktury zarządzania ryzykiem Grupy dostosowaną do profilu ryzyka oraz zapewniają oddzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od działalności biznesowej, związanej z podejmowaniem ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem realizowane jest na podstawie strategii, polityk i procedur dotyczących podejmowania, monitorowania i ograniczania ryzyka, na które jest lub może być narażona Grupa.

Strategie, polityki i procedury zarządzania ryzykiem podlegają cyklicznym przeglądom w celu zapewnienia zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz rekomendacjami nadzorczymi, regulacjami wewnętrznymi, praktykami biznesowymi i rynkowymi oraz ich adekwatności do skali, charakteru i złożoności prowadzonej przez Grupę działalności.

Strategie i procesy zarządzania ryzykiem, jak również struktura i organizacja jednostek zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz rozwiązania zastosowane przez Grupę w zakresie pomiaru i raportowania tych rodzajów ryzyka przedstawiono szczegółowo w nocie objaśniającej nr 49 „Zarządzanie ryzykiem” do Roczno-go skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku.

Zapewnienie adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Grupie oraz potwierdzenie, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii instytucji odbywa się w ramach corocznego procesu planowania kapitałowego.

Zgodnie z „Zasadami ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.”, Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem dokonuje nie rzadziej niż raz w roku, w ramach procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego, oceny adekwatności przyjętych rozwiązań

do aktualnej wielkości oraz stopnia złożoności działalności Grupy, w tym do jego profilu oraz strategii. Wnioski z takiego przeglądu są przedkładane do akceptacji Zarządowi.

Zarząd Banku potwierdził, że proces szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz system zarządzania ryzykiem w Grupie jest odpowiedni do charakteru, skali i stopnia złożoności jej działalności.

W ramach corocznego procesu planowania kapitałowego w Grupie określany jest ogólny profil ryzyka Grupy, uwzględniający model biznesowy, założenia w zakresie strategii działalności oraz obecne i oczekiwane otoczenie makroekonomiczne i biznesowe.

Profil ryzyka Grupy obejmuje listę zidentyfikowanych na bazie inherentnej rodzajów ryzyka wraz z opisem wdrożonych mechanizmów kontrolnych, umożliwiających ocenę na bazie rezydualnej.

Proces określania profilu ryzyka Grupy obejmuje w szczególności:

- identyfikację rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy, bazując na doświadczeniu, wiedzy eksperckiej, analizie otoczenia makroekonomicznego, regulacyjnego i pozycji konkurencyjnej Grupy, biorąc pod uwagę profil działalności oraz procedury wewnętrzne;
- dla zidentyfikowanych rodzajów ryzyka: określenie właściciela ryzyka, procesów i kontroli ograniczających to ryzyko oraz dla tych rodzajów ryzyka, dla których jest to możliwe, określenie miar ilościowych;
- określenie przez Zarząd istotnych rodzajów ryzyka dla Grupy na dany rok.

Grupa zarządza wszystkimi rodzajami ryzyka, które identyfikuje w swojej działalności, jednocześnie część z nich uznając za istotne. Dla mierzalnych rodzajów ryzyka uznawanych za istotne, Grupa szacuje i alokuje kapitał. Dla trudno mierzalnych rodzajów ryzyka uznanych za istotne Grupa może podjąć decyzje o utworzeniu buforów kapitałowych.

W 2017 roku w ramach oceny profilu ryzyka, jako istotne zostały zidentyfikowane następujące rodzaje ryzyka:

- Ryzyko kredytowe – ryzyko potencjalnej straty wynikające w szczególności z naruszenia umowy przez klienta lub jego niewypłacalności, oszacowane z uwzględnieniem metod ograniczania ryzyka zastosowanych dla produktu lub danego finansowania, np. udzielonego kredytu,
- Ryzyko kontrahenta - ryzyko potencjalnej straty wynikające ze zmian cen rynkowych występujące, gdy klient nie jest w stanie spełnić swoich zobowiązań wynikających z umowy. Ryzyko to jest częścią ryzyka kredytowego, generowanego na takiej działalności jak m.in. transakcje na instrumentach pochodnych,
- Ryzyko rynkowe w księdze handlowej - ryzyko straty wynikające z potencjalnej zmiany wartości rynkowej ekspozycji, związanej ze zmianą czynników rynkowych. Podstawowymi czynnikami są: stopa procentowa, kurs walutowy, ceny towarów, jak również ich zmienność,
- Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej - ryzyko potencjalnego negatywnego wpływu zmian czynników rynkowych na wynik odsetkowy Grupy i ekonomiczną wartość kapitału,
- Ryzyko płynności - ryzyko niezdolności Grupy do wywiązania się ze zobowiązań w odpowiednim czasie i bez ponoszenia strat finansowych, która wynika z niedopasowania przepływów pieniężnych (luka przepływów), ograniczonej zbywalności aktywów lub zmian na rynku,
- Ryzyko operacyjne – ryzyko poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub wadliwych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego oraz z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi; ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności (zdefiniowane poniżej). Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową,

- Ryzyko braku zgodności – ryzyko negatywnych skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji nadzorczych wewnętrznych aktów normatywnych oraz dostępnych na rynku praktyk oraz standardów, w szczególności:
 - a) nałożenia sankcji prawnych lub nadzorczych, w tym nałożenia kar finansowych przez uprawnione organy oraz regulatorów lub zaleceń skutkujących koniecznością dostosowania do nich działalności Banku, co może wiązać się z kolei z poniesieniem nakładów finansowych jak i dedykowaniem tym działaniom zasobów,
 - b) strat finansowych lub utraty dobrej reputacji (wiarygodności dla kontrahentów), na jakie narażony jest Bank w wyniku niezastosowania się do przepisów prawa, regulacji nadzorczych, zaleceń regulatorów, wewnętrznych aktów normatywnych Banku oraz standardów rynkowych w zakresie działalności Banku,
 - c) potencjalne ryzyko poniesienia przez Bank dodatkowych kosztów wynikających z np. nałożonych kar, poniesionych szkód, unieważnionych kontraktów.
- Ryzyko bezpieczeństwa informacji (włączając ryzyko cyberprzestrzeni) - ryzyko zakłócenia funkcjonowania Banku lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony poufności, integralności lub dostępności zasobów i informacji;
- Ryzyko outsourcingu – ryzyko, związane ze zlecaniem przez Bank podmiotom zewnętrznym określonych czynności, co może skutkować negatywnym wpływem na ciągłość, integralność, stabilność lub jakość działalności prowadzonej przez Bank;
- Ryzyko modeli – potencjalna strata, jaką może ponieść Bank w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wykorzystywanych przez Bank, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli. Ryzyko modeli obejmuje ryzyko strat związanych z utratą reputacji będącej wynikiem błędów w sprawozdaniach finansowych Banku lub innych dokumentach ujawnianych oficjalnie przez Bank powstałych na skutek błędnych danych wyjściowych modelu.

Ryzyka identyfikowane w ramach profilu Grupy jako istotne są podstawą wyznaczenia apetytu na ryzyko dla Grupy oraz dla poszczególnych linii biznesowych. Dzięki temu, wdrażając określoną strategię w ramach modelu biznesowego Grupy, decyzje rozważane są nie tylko pod kątem celów biznesowych określonych w strategii, ale również zwrotu na zaangażowanym kapitale. Wprowadzone całościowe miary poziomu ryzyka oraz zestawy limitów mają na celu zapewnienie, że ryzyko znajduje się w granicach poziomu tolerancji.

Poza ryzykami wyszczególnionymi powyżej, w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym, Grupa zarządza między innymi następującymi rodzajami ryzyka:

- Ryzyko technologiczne – ryzyko zakłócenia prawidłowej działalności Banku lub straty finansowej, związanej z wdrażaniem, wykorzystywaniem, utrzymaniem lub rozwijaniem środowiska teleinformatycznego;
- Ryzyko nadużyć/defraudacji – ryzyko związane ze świadomym działaniem na szkodę Banku przez jego pracowników lub osoby trzecie;
- Ryzyko prania pieniędzy – ryzyko poniesienia strat, w wyniku zamieszania w proceder prania pieniędzy prowadzony przez klientów, pośredników lub pracowników;
- Ryzyko bezpieczeństwa informacji – ryzyko zakłócenia funkcjonowania podmiotu lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony jego zasobów i informacji;
- Ryzyko ciągłości działania (zdarzeń zewnętrznych i wewnętrznych) – ryzyko braku możliwości prowadzenia działalności przez podmiot lub poniesienia strat w wyniku zdarzeń wewnętrznych lub zewnętrznych takich jak trzęsienia ziemi, pożary, powódzie, akty terroryzmu, brak dostępu do siedziby (miejsca prowadzenia działalności) lub mediów;

- Ryzyko podatkowe i rachunkowe – ryzyko negatywnych skutków ekonomicznych z powodu niewłaściwej (nieprawidłowej) ewidencji rachunkowej, sprawozdawczości, błędnego wyznaczania zobowiązań podatkowych lub ich nieterminowej zapłaty;
- Ryzyko produktu – ryzyko związane ze sprzedażą przez podmiot produktu (usług), który: nie spełnia wymagań i potrzeb klientów, nie jest zgodny z prawem i regulacjami, generuje dodatkowe ryzyka (dla podmiotu i jego klientów), nie ma adekwatnego wsparcia pracowników oraz procesów;
- Ryzyko prawne – ryzyko poniesienia strat na skutek niestabilności regulacji prawnych, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-prawnej czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami;
- Ryzyko kadrowe – ryzyko związane z rekrutacją, dostępnością i kwalifikacjami zawodowymi pracowników, ich fluktuacją, zdolnością do adaptacji w środowisku pracy, kulturą pracy, absencją, zmęczeniem, pracą w godzinach nadliczbowych, długotrwałym niewykorzystywaniem urlopu wypoczynkowego, niewłaściwą, niedostosowaną do wielkości i złożoności działalności Banku strukturą organizacyjną, powiązaniem personalnymi osobami, których zakres obowiązków jest kluczowy z punktu widzenia występującego w banku ryzyka oraz pokrewnymi czynnikami, które mogą skutkować stratami związanymi z czynnikiem ludzkim, uwzględnia również specyfikę i różnorodność uwarunkowań związanych z zarządzaniem zasobami ludzkimi w różnych obszarach działalności;
- Ryzyko koncentracji - zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tą samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, podmiotów należących do grupy kapitałowej banku (zarówno w ujęciu transgranicznym, jak i krajowym), ekspozycji denominowanych w tej samej walucie lub indeksowanych do tej samej waluty, z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany Profilu ryzyka Grupy;
- Ryzyko niewłaściwego postępowania (conduct risk) - ryzyko, że pracownicy Grupy lub pośrednicy za pomocą których Grupa sprzedaje produkty finansowe – umyślnie lub poprzez zaniedbanie – wyrządzą szkodę klientom, integralności rynków finansowych lub integralności Grupy.

Profil ryzyka Grupy, z uwzględnieniem wskaźników ilościowych, obserwowanych trendów oraz poziomu wykorzystania limitów kapitałowych, jest monitorowany w ramach cyklicznych, kwartalnych informacji przekazywanych do Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem, przy Zarządzie Banku oraz do Komitetu ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej. W 2017 roku miały miejsce 4 posiedzenia Komitetu przy Zarządzie Banku oraz 4 posiedzenia Komitetu przy Radzie Nadzorczej, na których analizowano powyższe elementy.

Profil ryzyka Grupy jest aprobowany przez Zarząd Banku w formie dokumentu „Zarządzanie Kapitałem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A”.

Celem Grupy jest utrzymanie obecnej struktury kapitału, tak aby spełnić wymogi wynikające z Pakietu CRR/CRD odnośnie kapitału podstawowego Tier 1. Grupa w ramach realizowanej strategii będzie dalej Grupą adekwatnie skapitalizowanymi ze zdywersyfikowanymi źródłami przychodów. Biorąc pod uwagę zaakceptowany poziom Ogólnego Apetytu na Ryzyko, Grupa zamierza utrzymać wartości regulacyjnego współczynnika wypłacalności na poziomie nie niższym niż 14,5%. Na koniec 2017 roku łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 17,9%.

Zarząd Banku zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa powszechnie obowiązującego, regulacjami nadzorczymi, wewnętrznymi aktami normatywnymi Banku oraz dostępnymi na rynku praktykami oraz standardami, z uwzględnieniem działania Banku na podstawie przepisów prawa innego państwa i powiązań Banku z innymi podmiotami, które mogłyby utrudnić skuteczne zarządzanie Bankiem. Zarząd Banku – w ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji

nadzorczych i wewnętrznych aktów normatywnych Banku oraz dostępnych na rynku praktyk i standardów – odpowiada za:

- efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności,
- opracowanie Polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i przedstawianie Komitetowi ds. Audytu przy Radzie Nadzorczej informacji dotyczących zapewnienia zgodności, w tym raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki zgodności – podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.

Rada Nadzorcza, w ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa powszechnie obowiązującego i regulacji nadzorczych, wewnętrznych aktów normatywnych Banku oraz dostępnych na rynku praktyk oraz standardów etycznych:

- nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd Banku dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- nadzoruje przestrzeganie wewnętrznych aktów normatywnych Banku, w tym z zakresu systemu kontroli wewnętrznej;
- zatwierdza Politykę Zgodności w Banku Handlowym w Warszawie S.A.;
- zatwierdza Regulamin Funkcjonowania Komórki ds. Zgodności;
- co najmniej raz w roku, ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

Jednostką organizacyjną, która wspiera swoim działaniem Zarząd Banku, Radę Nadzorczą oraz jednostki organizacyjne Banku jest Komórka ds. Zgodności, której podstawowym celem jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i regulacjami nadzorczymi, mającymi zastosowanie do działalności Banku lub świadczonych przez Bank usług finansowych, wewnętrznymi aktami normatywnymi Banku oraz dostępnymi na rynku praktykami i standardami, także wypracowanymi w grupie Citi.

Komórka ds. Zgodności działa zgodnie z „Polityką zgodności w Banku Handlowym w Warszawie S.A.”, zawierającą podstawowe zasady działania pracowników Banku i wyjaśniającą główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie ryzykiem braku zgodności na wszystkich szczeblach organizacji Banku. Polityka zgodności podlega zatwierdzeniu przez Zarząd Banku oraz Radę Nadzorczą.

Komórka ds. Zgodności przygotowuje roczny „Plan zapewnienia zgodności działania Banku” („Plan”), który stanowi podstawę zapewnienia zgodności w Banku oraz uwzględnia nadzór Banku nad realizacją funkcji zapewnienia zgodności w podmiotach zależnych Banku. Plan podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Banku i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku.

Komórka ds. Zgodności sporządza „Sprawozdanie z realizacji funkcji monitoringu zgodności oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” odnośnie realizacji zadań komórki ds. zgodności” za poprzedni rok. Dyrektor Komórki ds. Zgodności przedkłada Sprawozdanie Zarządowi Banku, który przedkłada je do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej Banku.

Informacje dotyczące polityki rekrutacji w zakresie wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej

W odniesieniu do polityki i praktyk w zakresie wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej, w Banku funkcjonuje Polityka oceny kwalifikacji członków zarządu oraz osób pełniących kluczowe funkcje w Banku Handlowym w Warszawie S.A. oraz ustalony tryb postępowania dla wyboru członków organu zarządzającego, którzy dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków (w sposób ostrożny i stabilny) i posiadają kompetencje (rozumiane jako wykształcenie i doświadczenie) do prowadzenia spraw instytucji nadzorowanej, wynikające z:

- wiedzy (posiadanej z racji zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń, uzyskanych tytułów zawodowych oraz nabytej w inny sposób w toku kariery zawodowej),
- doświadczenia (nabytego w toku sprawowania określonych funkcji lub zajmowania określonych stanowisk),
- umiejętności niezbędnych do wykonywania powierzonych funkcji.

Rada Nadzorcza identyfikuje i dobiera wykwalifikowanych i doświadczonych kandydatów na członków Zarządu. Przy ocenie kandydatów brane są pod uwagę doświadczenie kandydatów z uwzględnieniem:

- charakteru, skali i stopnia złożoności działalności Banku oraz
- obowiązków związanych z danym stanowiskiem.

Kandydaci na członków organu zarządzającego powinni w każdym przypadku cieszyć się nieposzlakowaną reputacją, ich dotychczasowa działalność powinna być przejrzysta i zgodna z prawem, a przebieg i wyniki dotychczasowej pracy zawodowej powinny być związane z pracą w instytucjach finansowych.

Zarząd Banku składa się z pięciu do dziewięciu członków i w jego skład wchodzi: Prezes Zarządu Banku, Wiceprezesi Zarządu Banku oraz inni członkowie Zarządu, przy czym co najmniej połowa członków Zarządu powinna legitymować się obywatelstwem polskim.

Członkowie Zarządu Banku są powoływani przez Radę Nadzorczą na okres indywidualnej kadencji trzech lat, na wniosek Prezesa Zarządu.

We wniosku wskazywane są w szczególności informacje dotyczące:

- obszaru działalności za jaki Członek Zarządu będzie odpowiedzialny,
- doświadczenia zawodowego wraz z opisaniem dotychczasowej ścieżki zawodowej oraz wykonywanych funkcji, obowiązków i osiągnięć,
- wykształcenia,
- wstępnej oceny kandydata oraz rekomendację co do wyboru kandydata.

Rada Nadzorcza składa się z pięciu do dwunastu członków powołanych przez Walne Zgromadzenie. Każdy z członków Rady Nadzorczej powoływany jest na trzyletnią kadencję. Co najmniej połowa członków Rady Nadzorczej, w tym jej Przewodniczący, powinna legitymować się obywatelstwem polskim.

Członkowie Rady Nadzorczej Banku wybierani są spośród listy kandydatów przedstawianych przez akcjonariuszy reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu.

Liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego, rozumianych, jako liczba członków zarządu: 7.

Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest jako ryzyko niezdolności do wypełnienia w określonym terminie swoich zobowiązań finansowych wobec klienta, kredytodawcy lub inwestora w wyniku niedopasowania przepływów finansowych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych, które Grupa posiada.

Polityka zarządzania ryzykiem płynności w Grupie ma na celu przede wszystkim zapewnienie i utrzymywanie zdolności do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań (również w sytuacji wystąpienia ekstremalnie kryzysowych warunków), przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów pozyskania płynności. Jest to możliwe dzięki właściwej identyfikacji ryzyka płynności, jego stałemu monitorowaniu, jak również, dzięki ustanowieniu limitów przy pełnym zrozumieniu zarówno otoczenia makroekonomicznego, profilu

działalności Grupy, wymogu spełnienia norm regulacyjnych, jak i celów strategicznych i biznesowych w ramach dostępnych zasobów płynności.

Strategia dotycząca ryzyka płynności, w tym akceptowalny poziom ryzyka, zakładana struktura bilansu oraz plan finansowania jest zatwierdzana przez Zarząd Banku, a następnie akceptowana przez Radę Nadzorczą Banku. Za zarządzanie strukturą bilansową Grupy odpowiada Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami. Funkcjonujący w Grupie sposób organizacji procesu zarządzania ryzykiem płynności ma na celu zapewnienie rozdzielności funkcji pomiędzy jednostkami przeprowadzającymi transakcje (mającymi wpływ na ryzyko płynności) oraz monitorującymi i kontrolującymi ryzyko. Za zarządzanie płynnością śróddzienną, bieżącą i krótkoterminową odpowiada Sub-Sektor Rynków Finansowych, a za zarządzanie płynnością średnio- i długookresową Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami. Funkcje sprawozdawcze są wykonywane w Departamencie Systemu Informacji Zarządczej, a monitorowanie i kontrola poziomu ryzyka płynności w Departamencie Ryzyka Rynkowego. Zarządzanie płynnością w podmiotach Grupy leży w zakresie zadań zarządów poszczególnych spółek. Nadzór nad działalnością spółek wchodzących w skład Grupy, w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, Bank prowadzi poprzez delegowanie swoich pracowników do organów nadzorczych tych spółek (do rad nadzorczych). Nadzór nad płynnością podmiotów Grupy sprawuje Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Dane źródłowe oraz modele wykorzystywane do generowania raportów płynnościowych pochodzą z niezależnych systemów zarządzania lub innych niezależnych systemów ewidencji. Raporty oraz testy warunków skrajnych są generowane w Departamencie Systemu Informacji Zarządczej - jednostce niezależnej od Sub-Sektora Rynków Finansowych - przesyłane codziennie do jednostek Grupy odpowiedzialnych za zarządzanie płynnością oraz do Departamentu Ryzyka Rynkowego odpowiedzialnego za zawartość merytoryczną przygotowanych raportów w tym za ujmowanie wszystkich elementów mających wpływ na poziom ryzyka płynności. W cyklu miesięcznym Departament Ryzyka Rynkowego przygotowuje analizę pozycji płynnościowej Grupy i poziomu ryzyka płynności na posiedzenie Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Komitetu ds. Ryzyka i Kapitału. Raporty dzienne trafiają do osób bezpośrednio uczestniczących w procesie zarządzania płynnością śróddzienną, bieżącą i krótkoterminową, a raporty miesięczne i kwartalne opracowane na podstawie danych dziennych, trafiają do członków Komitetów Banku zajmujących się ryzykiem płynności średnio- i długookresowym oraz ryzykiem strukturalnym płynności. (Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami, Komitet ds. Ryzyka i Kapitału oraz Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem). Taki mechanizm zapewnia:

- bieżącą i perspektywną informację,
- daje obraz ryzyka płynności zarówno dla bilansu/pozabilansu łącznie jak i w poszczególnych istotnych z punktu widzenia Banku walutach (PLN, USD, EUR),
- różnorodność przygotowywanych raportów w wyniku czego, pozwala na ocenę poziomu ryzyka płynności śróddziennej, bieżącej i strukturalnej,
- uzyskiwanie wyników testów warunków skrajnych z wystarczającą częstotliwością (dzienną dla testu S2 i miesięczną dla pozostałych),
- kompleksowość ujęcia w przygotowaniu raportów płynnościowych obejmującą zarówno pozycje bilansowe jak i pozabilansowe.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności Grupa realizuje następujące cele:

- zapewnienie podmiotom Grupy (w każdym momencie działalności) dostępu do środków płynnych w celu wypełniania wszystkich swoich zobowiązań finansowych terminowo, także w ekstremalnych, lecz prawdopodobnych sytuacjach kryzysowych.;
- utrzymanie odpowiedniego poziomu wysokiej jakości aktywów płynnych na wypadek nagłego pogorszenia się sytuacji płynnościowej Grupy;

- określenie skali podejmowanego przez Grupę ryzyka płynności poprzez ustanowienie na odpowiednim i bezpiecznym poziomie wewnętrznych miar oraz limitów mających na celu ograniczenie nadmiernej koncentracji w zakresie przyjętej struktury bilansu, czy też źródeł finansowania;
- stałe monitorowanie sytuacji płynnościowej Grupy pod kątem wystąpienia sytuacji awaryjnej w celu uruchomienia Planu Awaryjnego utrzymania płynności;
- zapewnienie zgodności funkcjonujących w Banku procesów z polskimi i europejskimi wymogami regulacyjnymi dotyczącymi zarządzania ryzykiem płynności.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności Grupa stosuje również szereg mechanizmów kontrolnych zapewniających przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem płynności. Obejmują one w szczególności:

- rozdzielność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, w tym rozdzielenie funkcji w obszarach potencjalnych konfliktów interesów i obszarach podwyższonego ryzyka;
- przeglądy procesów, wykonywane przez osoby pełniące funkcje zarządzania lub funkcje kierownicze lub zlecone przez te osoby;
- czynności kontrolne wkomponowane w działalność jednostek organizacyjnych Banku i dostosowane do profilu, skali i specyfiki działalności jednostek organizacyjnych Banku;
- sprawdzanie przestrzegania limitów zaangażowań oraz śledzenie ich nieprzestrzegania;
- monitorowanie raportów przekroczeń;
- monitorowanie wskaźników ryzyka;
- proces samooceny;
- monitorowanie i testowanie planów awaryjnych i planów zapewnienia ciągłości.

Głównym źródłem finansowania działalności Grupy, w tym portfela aktywów płynnych są środki pozyskiwane w ramach bazy depozytowej, której poziom na koniec 2017 roku stanowił 89% zobowiązań. Grupa utrzymuje na wysokim poziomie bufor nieobciążonych wysokiej jakości aktywów płynnych, inwestując w dłużne papiery wartościowe rządowe oraz przedsiębiorstw o najwyższych ratingach, charakteryzujące się możliwością szybkiego upłynnienia. Raz do roku Grupa przeprowadza analizę możliwości upłynnienia na rynku posiadanego portfela papierów wartościowych, w celu wyznaczenia wartości papierów możliwych do upłynnienia w horyzoncie czasowym przyjętym w kalkulacji nadzorczych miar płynności i wskaźnika LCR.

Grupa stale monitoruje poziom koncentracji finansowania i źródeł płynności. W tym celu, buduje dobrze zdywersyfikowaną strukturę funduszy klientów zarówno po stronie depozytów klientów detalicznych i małych przedsiębiorstw jak i podmiotów korporacyjnych i sektora Finansów Publicznych. Poziom koncentracji w podziale na kategorie klientów jak i w poszczególnych walutach jest monitorowany i porównywany do ustalonych przez Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami poziomów wskaźników ostrzegawczych. Ponadto w Grupie obowiązuje wskaźnik ostrzegawczy na poziom finansowania netto z rynku hurtowego.

Grupa jest jednym z największych uczestników polskiego rynku instrumentów pochodnych, jednakże przepływy z tych instrumentów netto dla bilansu ogółem do 30 dni nie mają znaczącego wpływu na poziom wskaźnika LCR. Jednocześnie metodologia wyliczania potencjalnych wpływów z tytułu zwiększenia zabezpieczenia wystawianego przez Grupę na rzecz innych podmiotów lub zmniejszenia zabezpieczeń utrzymywanych przez naszych klientów w Banku oparta na szacowaniu maksymalnych wpływów z tych tytułów w okresie ostatnich 24 miesięcy zabezpiecza nas przed niedoszacowaniem tych wpływów w horyzoncie 30 dni.

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013 Grupa monitoruje oraz utrzymuje na adekwatnym poziomie wskaźnik pokrycia płynności (Liquidity Coverage Ratio– LCR). Na dzień 31 grudnia 2017 r. LCR wyniósł 145%. Grupa uznaje, że głębokość rynku FX swap pozwala na przyjęcie założenia, iż występujące niedopasowanie (nadwyżka pasywów walutowych nad aktywami) może być w łatwy sposób niwelowane za pomocą bieżących transakcji FX swap. Dodatkowo, Grupa nie identyfikuje innych istotnych elementów składowych wskaźnika pokrycia wpływów netto, niż te uwzględnione we wzorze ujawniania wskaźnika pokrycia wpływów netto.

Szczegółowe dane dotyczące wielkości miar regulacyjnych za rok 2017, jak również stosowanych miar wewnętrznych w obszarze zarządzania ryzykiem płynności Grupy, znajdują się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocy nr 49 „Zarządzanie ryzykiem”.

W wyniku oceny poziomu ryzyka płynności i wskaźników płynności bieżącej i strukturalnej (ILAAP), udokumentowanej w trakcie przeglądu Systemu Zarządzania Ryzykiem (posiedzenie Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem w dniu 29 listopada 2015) i wynikających z posiadanych delegacji Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku, w procesie uchwalania rocznego „Planu Finansowania i Płynności” (plan na 2017 rok zatwierdzony w styczniu 2017) nie rekomendował zmian w zakresie obowiązującej w Banku siatki limitów ryzyka płynności uznając, że jest on stosowny do profilu i skali działania Banku.

Tabela 1. Kalkulacja wskaźnika LCR (w mln zł)

		Całkowita wartość nieważona (średnia)				Całkowita wartość ważona (średnia)			
Koniec kwartału		2017-03-31	2017-06-30	2017-09-30	2017-12-31	2017-03-31	2017-06-30	2017-09-30	2017-12-31
Liczba punktów danych użytych do obliczenia średnich		3	3	3	3	3	3	3	3
AKTYWA PŁYNNE WYSOKIEJ JAKOŚCI									
1	Aktywa płynne wysokiej jakości ogółem					19 956	19 747	20 670	19 583
WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH									
2	Depozyty detaliczne i depozyty klientów będących małymi przedsiębiorstwami, w tym:	10 735	11 026	11 097	11 465	697	721	727	835
3	Depozyty stabilne	7 529	7 634	7 647	7 208	376	382	382	360
4	Depozyty mniej stabilne	3 206	3 392	3 450	4 257	321	339	345	475
5	Niezabezpieczone finansowanie hurtowe	23 392	22 859	24 606	22 860	11 039	11 141	12 707	11 161
6	Depozyty operacyjne (wszyscy kontrahenci) i depozyty w ramach sieci współpracy banków spółdzielczych	10 108	9 732	10 293	10 752	2 527	2 433	2 573	2 688
7	Depozyty nieoperacyjne (wszyscy kontrahenci)	13 284	13 127	14 313	12 108	8 512	8 708	10 134	8 473
8	Dług niezabezpieczony	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Zabezpieczone finansowanie hurtowe					-	-	-	-
10	Dodatkowe wymogi	31 569	32 137	31 427	29 482	20 304	21 151	20 345	18 568
11	Wpływy związane z ekspozycją na instrumenty pochodne i inne wymogi w zakresie zabezpieczeń	19 329	20 213	19 394	17 652	19 329	20 213	19 394	17 652
12	Wpływy związane z utratą finansowania z tytułu produktów dłużnych	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Instrumenty kredytowe i instrumenty wsparcia płynności	12 240	11 925	12 033	11 829	975	938	951	916
14	Inne zobowiązania umowne związane z finansowaniem	571	1 390	925	1 308	257	1 163	768	1 222
15	Inne zobowiązania warunkowe związane z finansowaniem	1 345	1 322	1 328	1 517	134	132	133	152
16	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM					32 431	34 307	34 681	31 938
WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH									
17	Zabezpieczone transakcje kredytowe (np. z udzielonym przyrzeczeniem odkupu)	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Wpływy z w pełni obsługiwanych ekspozycji	18 141	18 975	18 355	16 635	18 141	18 975	18 355	16 635
19	Inne wpływy środków pieniężnych	315	227	157	86	0	0	0	0
EU-19a	(Różnica pomiędzy sumą ważonych wpływów ogółem a sumą ważonych wpływów ogółem wynikających z transakcji w państwach trzecich, w których występują ograniczenia transferu lub transakcji denominowanych w walutach niewymienialnych)					0	0	0	0
EU-19b	Nadwyżka wpływów z powiązanych wyspecjalizowanych instytucji kredytowych)					0	0	0	0
20	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM	18 456	19 202	18 512	16 721	18 141	18 975	18 355	16 635
EU-20a	Wpływy całkowicie wyłączone	0	0	0	0	0	0	0	0
EU-20b	Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 90%	0	0	0	0	0	0	0	0
EU-20c	Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 75%	0	0	0	0	0	0	0	0
WARTOŚĆ SKORYGOWANA OGÓŁEM									
21	ZABEZPIECZENIE PRZED UTRATĄ PŁYNNOŚCI					19 956	19 747	20 670	19 583
22	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO OGÓŁEM					13 265	14 599	15 830	14 305
23	WSKAŹNIK POKRYCIA WYPŁYWÓW NETTO (%)					150%	135%	131%	137%

II. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych

Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych dotyczą Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Grupa”).

W skład Grupy wchodzi Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Bank”), jako jednostka dominująca, oraz następujące jednostki zależne: Dom Maklerski Banku Handlowego S.A., Handlowy Leasing Sp. z o.o., Handlowy Investments S.A., PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji, Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

Następujące jednostki są w pełni konsolidowane:

- Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH”),
- Handlowy Leasing Sp. z o.o.,
- Handlowy Investments S.A.,
- PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji.

Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. z siedzibą w Warszawie zajmuje się działalnością maklerską Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. Bank jest 100% akcjonariuszem Spółki.

Poprzez Spółkę Handlowy Leasing Sp. z o.o., w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A., prowadzona jest obsługa portfela leasingowego ukształtowanego do dnia 30 kwietnia 2013 r. Po tej dacie Handlowy Leasing - w związku z ograniczeniem prowadzonej działalności wyłącznie do realizacji umów leasingowych zawartych do 30 kwietnia 2013 r. - nie zawierał nowych kontraktów, kontynuując obsługę umów istniejących z zachowaniem jakości świadczonych usług oraz efektywności ekonomicznej prowadzonej działalności. Produkt leasingowy pozostał w ofercie Banku i jest oferowany w ramach tzw. "otwartej architektury", tj. współpracy z Europejskim Funduszem Leasingowym S.A. i CorpoFlotą Sp. z o.o.

Handlowy Investments S.A. z siedzibą w Luksemburgu należy do grupy celowych spółek inwestycyjnych, poprzez które Bank i jego Grupa Kapitałowa prowadzi operacje kapitałowe. Bank jest 100% akcjonariuszem Spółki. Działalność Spółki finansowana jest poprzez zwrotne dopłaty do kapitału oraz z wypracowanych wyników finansowych spółki. W związku z zamiarem ograniczenia tej działalności przewiduje się, iż spółki inwestycyjne, w tym m.in. Handlowy Investments S.A. będą podlegały sukcesywnemu zbywaniu lub likwidacji. Według stanu na 31 grudnia 2017 roku Handlowy Investments S.A. posiadał portfel obejmujący udziały w Pol-Mot Holding S.A.

PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w Warszawie to spółka ze 100% udziałem Banku, wchodząca w skład portfela do zbycia².

W Grupie nie występują spółki objęte konsolidacją metodą proporcjonalną.

Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie jest jednostką wycenianą metodą praw własności. Jest to spółka inwestycyjna (celowa), poprzez którą Bank prowadzi operacje kapitałowe. Obecnie w portfelu Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. znajdują się udziały Handlowy Leasing Sp. z o.o. Działalność spółki finansowana jest poprzez zwrotne dopłaty do jej kapitału oraz z wyników finansowych osiągniętych przez spółkę. Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. należy obecnie do portfela spółek strategicznych.

Grupa nie posiada podmiotów, które nie są konsolidowane i nie pomniejszają funduszy własnych oraz nie posiada podmiotów zależnych nieobjętych konsolidacją, dla których występuje niedobór kapitału.

Wszelkie transakcje wewnątrz Grupy, w tym spłata wzajemnych zobowiązań oraz przekazanie funduszy, odbywają się z zachowaniem przepisów prawa obowiązujących spółki, w tym w szczególności z zachowaniem zasad Kodeksu spółek handlowych oraz postanowień statutu.

² Zgodnie z informacjami zawartymi w pkt. V.1.7 niniejszego rozdziału, zaangażowania kapitałowe Grupy Banku Handlowego w Warszawie S.A. podzielone są na portfele zaangażowań strategicznych i zaangażowań do zbycia.

W Grupie nie występują obecnie oraz zgodnie z najlepszą wiedzą nie przewiduje się wystąpienia istotnych przeszkód natury prawnej lub praktycznej w szybkim przekazywaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a podmiotami zależnymi.

Zakres konsolidacji Grupy określony zgodnie z regulacjami ostrożnościowymi (Rozporządzenie nr 575/2013), jest tożsamy z zakresem konsolidacji dokonywanej na potrzeby sporządzenia sprawozdania finansowego.

Tabela 2. EU LI1 Różnice w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacyjnej

Pozycja	Wartości bilansowe wykazywane w publikowanych sprawozdaniach finansowych	Wartości bilansowe wchodzące w zakres konsolidacji regulacyjnej	Wartości bilansowe pozycji				
			Podlega ramom ryzyka kredytowego	Podlega ramom ryzyka kredytowego kontrahenta	Podlega ramom sekurytyzacji	Podlega ramom ryzyka rynkowego	Nie podlega wymogom kapitałowym lub podlega odliczeniu od kapitału
AKTYWA							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	462 126	462 126	462 126				
Należności od banków	836 774	836 774	827 689	9 085			
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 179 925	2 179 925		1 018 132		2 179 925	
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	0					
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	17 439 439	17 439 439	17 439 439				
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	10 664	10 664	10 664				
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	26 500	26 500	26 500				
Należności od klientów	19 849 033	19 849 033	18 647 244		1 201 789		
Rzeczowe aktywa trwałe	376 775	376 775	376 775				
Wartości niematerialne	1 352 413	1 352 413					1 352 413
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	667	667	667				
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	175 904	175 904	175 904				
Inne aktywa	325 448	325 448	325 448				
Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia	1 928	1 928	1 928				
Aktywa razem	43 037 596	43 037 596	38 303 469	1 027 217	1 201 789	2 179 925	1 352 413
ZOBOWIĄZANIA							
Zobowiązania wobec banków	1 568 376	1 568 376		9 085			1 559 291
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 353 215	1 353 215		1 351 031		1 353 215	
Pochodne instrumenty zabezpieczające	50 191	50 191		50 191			
Zobowiązania wobec klientów	32 136 698	32 136 698					32 136 698
Rezerwy	18 300	18 300					18 300
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	52 340	52 340					52 340
Inne zobowiązania	919 593	919 593					919 593
Zobowiązania razem	36 098 713	36 098 713	0	1 410 307	0	1 353 215	34 686 222
Kapitał własny razem	6 938 883	6 938 883					
Zobowiązania i Kapitał własny razem	43 037 596	43 037 596					

Tabela 3. EU LI2 – Główne źródła różnic między regulacyjnymi kwotami ekspozycji a wartościami bilansowymi w sprawozdaniach finansowych

	Razem	Pozycje podlegające			
		Ramy ryzyka kredytowego	Ramy ryzyka kredytowego kontrahenta	Ramy sekurytyzacji	Ramy ryzyka rynkowego
Kwota wartości bilansowej aktywów w zakresie konsolidacji regulacyjnej (zgodnie z wzorem EU LI1)	43 037 596	38 303 469	1 027 217	1 201 789	2 179 925
Kwota wartości bilansowej zobowiązań w regulacyjnym zakresie konsolidacji (zgodnie z wzorem EU LI1)	36 098 713				
Kwota całkowita netto w regulacyjnym zakresie konsolidacji	43 037 596	38 303 469	1 027 217	1 201 789	2 179 925
Kwoty pozabilansowe	16 803 693	3 753 719			
Różnice z tytułu instrumentów pochodnych	2 225 831		970 152		
Różnice wynikające z różnych zasad kompensacji	237 546		237 546		
Inne różnice	9 273		9 273		
Kwoty ekspozycji ujmowane do celów regulacyjnych	62 313 938	42 057 188	2 244 188	1 201 789	2 179 925

Informacje dotyczące metody konsolidacji stosowanej dla każdego podmiotu w ramach zakresów konsolidacji rachunkowości i regulacyjnej przedstawione są w Sprawozdaniu z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2017 roku, w rozdziale III. "Struktura organizacyjna Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A."

III. Informacje dotyczące funduszy własnych

Informacje na temat poszczególnych składników kapitałów własnych Grupy przedstawione są szczegółowo w nocy nr 36 „Kapitały” skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku.

Poniżej zostały przedstawione informacje dotyczące struktury funduszy własnych Grupy (Tabela nr 4), uzgodnienia funduszy własnych Grupy do kapitałów własnych Grupy (Tabela nr 5); informacje o elementach składowych funduszy własnych w okresie przejściowym (Tabela nr 6) oraz szczegółowy opis głównych cech instrumentów kapitałowych (Tabela nr 7)

Tabela 4. Struktura funduszy własnych Grupy

Nr identyfikacyjny	Pozycja	Wartość
1	<u>FUNDUSZE WŁASNE</u>	4 981 895
1.1	KAPITAŁ TIER I	4 981 895
1.1.1	KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	4 981 895
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	3 008 172
1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	522 638
1.1.1.1.3	Ażio	2 485 534
1.1.1.2	Zyski zatrzymane	-9 771
1.1.1.2.1	Zyski zatrzymane w poprzednich latach	-9 771
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	535 567
1.1.1.2.2.2	(-) Część niezuanego zysku z bieżącego okresu lub niezuanego zysku rocznego	-535 567
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	-9 828
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	2 874 545
1.1.1.5	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	540 200
1.1.1.9	Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	-21 465
1.1.1.9.5	(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-21 465
1.1.1.10	(-) Wartość firmy	-1 245 976
1.1.1.10.1	(-) Wartość firmy rozliczana jako aktywa niematerialne i prawne	-1 245 976
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-106 437
1.1.1.11.1	(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-106 437
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-19 527
1.1.1.28	Elementy kapitału podstawowego Tier I lub odliczenia od kapitału podstawowego Tier I – inne	-28 017
1.1.2	KAPITAŁ DODATKOWY TIER I	0
1.2	KAPITAŁ TIER II	0

Tabela 5. Uzgodnienie funduszy własnych Grupy do kapitałów własnych Grupy

Uzgodnienie funduszy własnych do kapitałów własnych	Wartość
Kapitał zakładowy	522 638
Kapitał zapasowy	3 003 969
Kapitał z aktualizacji wyceny	-9 118
Pozostałe kapitały rezerwowe	2 895 599
Zyski zatrzymane	525 796
Kapitał własny razem	6 938 884
Wartość firmy i inne wartości niematerialne i prawne	-1 352 413
Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych - korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-21 465
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-47 544
Zysk netto	-535 567
Pomniejszenia razem	-1 956 990
Fundusze własne razem	4 981 895

Tabela 6. Fundusze własne Grupy w okresie przejściowym

Fundusze własne w okresie przejściowym		(A) Kwota w dniu ujawnienia	(C) Kwoty ujęte przed przyjęciem Rozporządzenia nr 575/2013 lub kwota rezydualna określona w Rozporządzeniu nr 575/2013	(B) Referencje do artykułu Rozporządzenia nr 575/2013
Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty i kapitały rezerwowe				
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	3 008 172	-	art. 26 ust. 1, art.. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
	w tym: seria A	260 000	-	wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
	w tym: seria B	112 000	-	wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
	w tym: seria C	150 638	-	wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Zyski zatrzymane	-9 771	-	art. 26 ust. 1 lit. c)
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	2 864 717	-	art. 26 ust. 1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	540 200	-	art. 26 ust. 1 lit. f)
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	6 403 317	-	
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-21 465	-	art. 34, 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej] (kwota ujemna)	-1 352 413	-	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37, 472 ust. 4
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier 1 pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.	-47 545	-	
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	-19 528	-	
	w tym: 20% filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży	-18 394	-	art. 468
	w tym: 20% filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży	-1 134	-	art. 468
26b	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych (filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR	-28 017	-	art. 480
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-1 421 423	-	
29	Kapitał podstawowy Tier 1	4 981 895	-	

Kapitał dodatkowy Tier 1: instrumenty			
36	Kapitał dodatkowy Tier 1 przed korektami regulacyjnymi	-	-
Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne			
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier 1	-	-
44	Kapitał dodatkowy Tier 1	-	-
45	Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier 1 + kapitał dodatkowy Tier 1)	4 981 895	-
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy			
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	-	-
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne			
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-	-
58	Kapitał Tier II	-	-
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier 1 + kapitał Tier II)	4 981 895	-
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	27 882 101	-
Współczynniki i bufory kapitałowe			
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,9%	- art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,9%	- art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,9%	- art. 92 ust. 2 lit. c)
Kwoty poniżej progów odliczeń (przed wazeniem ryzyka)			
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	24 690	- art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10, art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4, art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	10 664	- art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48, art. 470, 472 ust. 11
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	175 903	- art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48, art. 470, 472 ust. 5

Grupa nie dokonała odliczeń od funduszy własnych w zakresie znacznych inwestycji w podmioty sektora finansowego i aktywów z tytułu podatku odroczonego.

Tabela 7. Główne cechy instrumentów kapitałowych

Seria/emisja	A	B	B	B	B	B	C
1 Emitent	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLBH00000012	ISIN: PLBH00000012	ISIN: PLBH00000012	ISIN: PLBH00000012	ISIN: PLBH00000012	ISIN: PLBH00000012	ISIN: PLBH00000012
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym							
4 Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
5 Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Akcje zwykłe na okaziciela	Akcje zwykłe na okaziciela	Akcje zwykłe na okaziciela	Akcje zwykłe na okaziciela	Akcje zwykłe na okaziciela	Akcje zwykłe na okaziciela	Akcje zwykłe na okaziciela
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	260 000 000 zł	4 480 000 zł	6 230 000 zł	8 960 000 zł	70 594 000 zł	21 736 000 zł	150 638 000 zł
9 Wartość nominalna instrumentu	4 zł	4 zł	4 zł	4 zł	4 zł	4 zł	4 zł
9a Cena emisyjna							
9b Cena wykupu	-	-	-	-	-	-	-
10 Klasyfikacja księgową	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11 Pierwotna data emisji	27.03.1997 r.	27.10.1998 r.	25.06.1999 r.	16.11.1999 r.	24.05.2002 r.	16.06.2003 r.	28.02.2001 r.
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13 Pierwotny termin zapadalności	Brak termin zapadalności	Brak termin zapadalności	Brak termin zapadalności	Brak termin zapadalności	Brak termin zapadalności	Brak termin zapadalności	Brak termin zapadalności
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15 Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-	-	-	-	-
16 Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy	-	-	-	-	-	-	-

Kupony / dywidendy							
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-	-	-	-	-
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe	W pełni uznaniowe
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny
23 Zamienne czy niezamienne	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny
24 Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę	-	-	-	-	-	-	-
25 Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-	-	-	-	-
26 Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-	-	-	-	-
27 Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-	-	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-	-	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-	-	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-	-	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-	-	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-	-	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-	-	-	-	-
36 Niezgodne cechy przejściowe	-	-	-	-	-	-	-
37 Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-	-	-	-	-

IV. Adekwatność kapitałowa

Wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych Grupy są wyliczane zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013. Poniżej prezentujemy kwoty wymogów kapitałowych w zakresie funduszy własnych:

Tabela 8. Adekwatność kapitałowa

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA		31.12.2017
Kapitał podstawowy Tier I		4 981 895
Kapitał Tier I		4 981 895
Fundusze Własne		4 981 895
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko		27 882 101
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I		17,9%
Współczynnik kapitału Tier I		17,9%
Łączny współczynnik kapitałowy		17,9%

Tabela 9. EU OV1 – Przegląd aktywów ważonych ryzykiem

			Aktywa ważone ryzykiem		Minimalne wymogi kapitałowe
			31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017
	1	Ryzyko kredytowe (z wyjątkiem ryzyka kredytowego kontrahenta)	20 911 562	20 140 392	1 672 925
art. 438 lit. c) i d)	2	W tym metoda standardowa	20 911 562	20 140 392	1 672 925
art. 438 lit. c) i d)	3	W tym podstawowa metoda IRB (FIRB)	-	-	-
art. 438 lit. c) i d)	4	W tym zaawansowana metoda IRB (AIRB)	-	-	-
art. 438 lit. d)	5	W tym metoda IRB kapitału zgodnie z uproszczoną metodą ryzyka ważonego lub metodą modeli wewnętrznych	-	-	-
art. 107 art. 438 lit. c) i d)	6	Ryzyko kredytowe kontrahenta	1 335 653	1 622 938	106 852
art. 438 lit. c) i d)	7	W tym metoda wyceny według wartości rynkowej	722 737	823 850	57 819
art. 438 lit. c) i d)	8	W tym wycena pierwotnej wartości ekspozycji	-	-	-
	9	W tym metoda standardowa	-	-	-
	10	W tym metoda modeli wewnętrznych (IMM)	-	-	-
art. 438 lit. c) i d)	11	W tym kwota ekspozycji z tytułu swoich wkładów do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	-	-	-
art. 438 lit. c) i d)	12	W tym aktualizacja wyceny kredytowej	612 916	799 088	49 033
art. 438 lit. e)	13	Ryzyko rozliczenia	1	0	0
art. 449 lit. o) i i)	14	Ekspozycje sekurytyzacyjne w portfelu bankowym (po uwzględnieniu ograniczenia)	951 516	949 821	76 121
	15	W tym metoda IRB	-	-	-
	16	W tym metoda formuły nadzorczej (SFA) IRB	-	-	-
	17	W tym metoda wewnętrznych oszacowań (IAA)	-	-	-
	18	W tym metoda standardowa	951 516	949 821	76 121
art. 438 lit. e)	19	Ryzyko rynkowe	1 030 143	929 475	82 411
	20	W tym metoda standardowa	1 030 143	929 475	82 411
	21	W tym metoda modeli wewnętrznych	-	-	-
art. 438 lit. e)	22	Duże ekspozycje	46 825	22 399	3 747
art. 438 lit. f)	23	Ryzyko operacyjne	3 606 401	3 834 013	288 512
	24	W tym metoda wskaźnika bazowego	-	-	-
	25	W tym metoda standardowa	3 606 401	3 834 013	288 512
	26	W tym metoda zaawansowanego pomiaru	-	-	-
art. 437 ust. 2), art. 48 i art. 60	27	Kwoty poniżej progów dla odliczenia (podlegające wadze ryzyka 250%)	466 417	522 133	37 313
art. 500	28	Korekta dla dolnej granicy	-	-	-
	29	Razem	27 882 101	27 499 038	2 230 568

V. Informacje z zakresu wymogów kapitałowych

1.1. Ryzyko kredytowe

Stosowane w rachunkowości definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej wartości

Z pojawieniem się utraty wartości ekspozycji kredytowej mamy do czynienia, jeśli wystąpił obiektywny dowód utraty wartości, czyli wartość ekspozycji przewyższa wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych. Ocena czy nastąpiła utrata wartości jest następstwem zidentyfikowania następujących przesłanek utraty wartości:

- pojawienie się istotnych trudności finansowych dłużnika,
- niedotrzymywanie warunków umowy, np. opóźnienia w spłacie rat kapitałowych lub odsetkowych,
- pojawienie się przyczyn ekonomicznych lub prawnych związanych z trudnościami finansowymi kredytobiorcy wraz z wyrażeniem zgody przez Bank na warunki finansowe wobec kredytobiorcy, których kredytodawca nie brałby pod uwagę w innym przypadku,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości klienta lub uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego,
- krajowa lub lokalna sytuacja gospodarcza, która może mieć związek z niespłaceniem ekspozycji,
- opóźnienie w spłacie,
- znaczące pogorszenie oceny ratingowej klienta,
- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta,
- obniżenie ratingu kontrahenta przez uznaną i akceptowaną przez Bank zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej

oraz inne zdarzenia, które mogą mieć negatywny wpływ na możliwe do oceny przyszłe przepływy gotówkowe z tytułu ekspozycji kredytowej. Podczas oceny utraty wartości nie bierze się pod uwagę strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń, niezależnie od stopnia ich prawdopodobieństwa oraz zdarzeń powodujących utratę wartości, jeśli wystąpiły przed początkowym ujęciem ekspozycji w księgach Banku.

Zaangażowania klientów, dla których wystąpił obiektywny dowód utraty wartości są traktowane jako zaangażowania charakteryzujące się utratą wartości.

Zaangażowania klientów charakteryzujące się utratą wartości, na potrzeby wyznaczania kapitału regulacyjnego z tytułu ryzyka kredytowego klasyfikowane są do klasy ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania. Wszystkie ekspozycje zaklasyfikowane do tej klasy charakteryzują się utratą wartości.

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Szczegółowe informacje na temat zarządzania ekspozycjami z rozpoznaną utratą wartości przedstawione zostały w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku w nocie objaśniającej nr 49 „Zarządzanie ryzykiem”, w sekcji „Ryzyko kredytowe”.

Klienci z rozpoznaną utratą wartości.

Straty z tytułu utraty wartości / rezerwy dla ekspozycji kredytowej są rozpoznawane i wyliczane w zależności od podejścia do zarządzania danym klientem:

- ekspozycje indywidualnie znaczące: na podstawie bieżącej wartości projektowanych przepływów pieniężnych (dyskontowanych z zastosowaniem odpowiedniej efektywnej stopy procentowej), jeśli jest ona niższa od wartości księgowej brutto,
- ekspozycje nieznaczące indywidualnie: na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Klienci bez rozpoznanej utraty wartości.

Wartość rezerwy jest wyznaczana na podstawie parametru normy strat, który jest kombinacją prawdopodobieństwa niewypłacalności oraz straty w momencie niewykonania zobowiązania. Ekspozycje zgrupowane do tych parametrów są jednorodne ze względu na ocenę i charakterystykę ryzyka.

Tabela 10. EU CRB-B Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji

	Wartość netto ekspozycji na koniec okresu	Średnia wartość netto ekspozycji w okresie*
Rządy centralne lub banki centralne	17 355 836	18 642 610
Samorządy terytorialne	35 416	551 305
Podmioty sektora publicznego	29 796	32 975
Wielostronne banki rozwoju	99 285	24 822
Organizacje międzynarodowe	0	0
Instytucje	1 431 197	1 384 236
Przedsiębiorstwa	19 951 561	20 269 671
<i>W tym: MŚP</i>	2 101 877	2 183 377
Detaliczne	11 985 577	11 734 155
<i>W tym: MŚP</i>	143 293	148 690
Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	2 807 340	2 852 638
<i>W tym: MŚP</i>	763 646	771 793
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	242 319	164 902
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	25 184	7 032
Obligacje zabezpieczone	0	0
Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0
Ekspozycje w papierach kapitałowych	11 979	28 616
Inne ekspozycje	2 475 001	2 454 361
Metoda standardowa razem	56 450 491	58 147 323

* Średnia arytmetyczna liczona na stanach kwartalnych w 2017 roku.

Tabela 11. EU CRB-C – Podział geograficzny ekspozycji

	Wartość netto												
	Polska	Wielka Brytania	Stany Zjednoczone	Luksemburg	Holandia	Norwegia	Niemcy	Czechy	Rumunia	Indie	Włochy	Inne Kraje	Razem
Rządy centralne lub banki centralne	17 355 475	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	360	17 355 836
Samorządy terytorialne	35 416	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35 416
Podmioty sektora publicznego	29 796	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29 796
Wielostronne banki rozwoju	0	17 093	0	82 192	0	0	0	0	0	0	0	0	99 285
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Instytucje	692 063	298 572	302 945	11	0	45	5 343	28 552	11	0	58 535	45 120	1 431 197
Przedsiębiorstwa	18 722 848	226 456	18 467	200 064	239 883	117 918	101 675	41 478	66 258	65 921	74	150 519	19 951 561
Detaliczne	11 985 577	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11 985 577
Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	2 807 340	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 807 340
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	241 627	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	692	242 319
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	2 122	0	23 062	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25 184
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje w papierach kapitałowych	11 979	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11 979
Inne ekspozycje	2 474 616	0	0	385	0	0	0	0	0	0	0	0	2 475 001
Metoda standardowa razem	54 358 859	542 121	344 474	282 652	239 883	117 964	107 018	70 030	66 269	65 921	58 609	196 691	56 450 491

Tabela 12. EU CRB-D – Koncentracja ekspozycji według branży

	Administracja publiczna	Budownictwo	Działalność naukowa i techniczna	Działalność związana z nieruchomościami	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Górnictwo i wydobywanie	Handel hurtowy i detaliczny	Informacja i komunikacja	Osoby prywatne	Przetwórstwo przemysłowe	Transport i gospodarka magazynowa	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz itd.	Inne usługi	Razem
Rządy centralne lub banki centralne	15 925 571	0	0	0	1 430 265	0	0	0	0	0	0	0	0	17 355 836
Samorządy terytorialne	35 416	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35 416
Podmioty sektora publicznego	0	0	2 576	0	0	0	0	0	0	0	14 363	0	12 857	29 796
Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	99 285	0	0	0	0	0	0	0	0	99 285
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Instytucje	0	0	0	0	1 375 636	0	0	55 561	0	0	0	0	0	1 431 197
Przedsiębiorstwa	110	643 921	951 638	304 700	1 076 792	850 517	5 465 868	678 870	36 820	6 776 682	369 241	2 643 183	153 219	19 951 561
Detaliczne	0	5 976	4 867	40	0	183	85 922	4 014	11 825 912	34 225	5 559	0	18 879	11 985 577
Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	0	13 970	10 066	8 931	0	0	418 733	109 405	1 352 129	844 767	18 798	0	30 541	2 807 340
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	6 841	218	0	0	0	28 316	71 420	85 071	49 530	275	0	648	242 319
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	23 374	0	0	1 026	0	784	0	0	0	25 184
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	0	0	0	11 979	0	0	0	0	0	0	0	0	11 979
Inne ekspozycje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 475 001	2 475 001
Metoda standardowa razem	15 961 097	670 708	969 365	313 671	4 017 331	850 700	5 998 839	920 296	13 299 932	7 705 988	408 236	2 643 183	2 691 145	56 450 491

Tabela 13. EU CRB-E – Zapadalność ekspozycji dla należności bilansowych

	Wartość ekspozycji netto					
	Na żądanie	<1 rok	1–5 lat	>5 lat	Brak określonego terminu zapadalności	Razem
Rządy centralne lub banki centralne	0	1 399 713	11 504 834	4 450 676	0	17 355 223
Samorządy terytorialne	0	2 160	33 052	0	0	35 212
Podmioty sektora publicznego	0	5 635	13 820	271	0	19 726
Wielostronne banki rozwoju	0	0	82 192	0	0	82 192
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0
Instytucje	0	24 067	875 642	0	141 141	1 040 850
Przedsiębiorstwa	43 387	3 812 477	5 716 846	879 767	2 138	10 454 615
Detaliczne	1 033	1 882 866	2 440 750	1 134 631	0	5 459 280
Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	1	343 316	483 394	1 648 244	0	2 474 955
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	47 200	95 459	65 364	4 557	0	212 580
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	25 184	25 184
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0
Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	0	0	0	11 979	11 979
Inne ekspozycje	0	0	0	0	2 475 002	2 475 002
Metoda standardowa razem	91 621	7 565 693	21 215 894	8 118 146	2 655 444	39 646 798

Tabela 14. EU CR1-A – Jakość kredytowa ekspozycji według kategorii ekspozycji i instrumentu

	Wartości bilansowe brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Narzutów wynikające z korekt z tytułu ryzyka kredytowego w okresie	Wartości netto
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					
Rządy centralne lub banki centralne	0	17 355 836	0	-	0	0	17 355 836
Samorządy terytorialne	0	35 436	20	-	0	-27	35 416
Podmioty sektora publicznego	0	29 812	16	-	0	2	29 796
Wielostronne banki rozwoju	0	99 285	0	-	0	0	99 285
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	-	0	0	0
Instytucje	0	1 432 500	1 303	-	0	2 169	1 431 197
Przedsiębiorstwa	584 214	19 971 051	450 900	-	0	3 873	20 104 365
W tym: MŚP	90 480	2 107 222	43 737	-	0	2 824	2 153 965
Detaliczne	324 189	12 047 965	297 063	-	125	2 518	12 075 091
W tym: MŚP	5 485	143 875	1 623	-	125	9	147 737
Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	0	2 811 618	4 278	-	0	-1 152	2 807 340
W tym: MŚP	0	766 625	2 979	-	0	69	763 646
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	908 403	0	666 084	-	39 559	95 413	242 319
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	29 435	4 250	-	0	0	25 185
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	-	0	0	0
Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	-	0	0	0
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	-	0	0	0
Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	11 979	0	-	0	394	11 979
Inne ekspozycje	0	2 475 001	0	-	0	0	2 475 001
Metoda standardowa razem	908 403	56 299 918	757 830	-	39 684	103 190	56 450 491
W tym: Pożyczki	870 715	20 158 615	738 617	-	35 312	96 069	20 290 713
W tym: Dłużne papiery wartościowe	0	17 439 439	0	-	0	0	17 439 439
W tym: Ekspozycje pozabilansowe	35 515	16 780 968	12 789	-	0	5 575	16 803 694

Tabela 15. EU CR1-B – Jakość kredytowa ekspozycji według branży

	Wartości bilansowe brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Narzuty wynikające z korekt z tytułu ryzyka kredytowego w okresie	Wartości netto
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					
Administracja publiczna	0	15 961 117	20	-	0	-27	15 961 097
Budownictwo	61 720	664 438	55 450	-	316	10 243	670 708
Działalność naukowa i techniczna	384	970 205	1 224	-	0	0	969 365
Działalność związana z nieruchomościami	10 376	313 886	10 591	-	0	0	313 671
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	47 120	4 019 141	48 930	-	0	375	4 017 331
Górnictwo i wydobywanie	0	851 180	480	-	0	27	850 700
Handel hurtowy i detaliczny	92 846	5 978 679	72 686	-	1 886	23 172	5 998 839
Informacja i komunikacja	99 833	850 313	29 851	-	1 096	23 913	920 295
Osoby prywatne	318 704	13 276 767	295 539	-	13 470	51 082	13 299 932
Przetwórstwo przemysłowe	180 407	7 671 265	145 684	-	20 234	-7 703	7 705 988
Transport i gospodarka magazynowa	63 622	408 295	63 682	-	0	98	408 235
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz itd.	0	2 643 539	356	-	0	0	2 643 183
Inne usługi	33 391	2 691 092	33 336	-	2 683	2 009	2 691 147
Razem	908 403	56 299 917	757 829	-	39 685	103 189	56 450 491

Tabela 16. EU CR1-C – Jakość kredytowa ekspozycji w podziale geograficznym

	Wartości bilansowe brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Narzuty wynikające z korekt z tytułu ryzyka kredytowego w okresie	Wartości netto
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					
Polska	907 685	54 208 213	757 038	-	39 684	103 318	54 358 860
Wielka Brytania	0	542 320	199	-	0	-248	542 121
Stany Zjednoczone	0	344 539	65	-	0	56	344 474
Luksemburg	0	282 662	11	-	0	-11	282 651
Holandia	0	239 968	85	-	0	-86	239 883
Norwegia	0	118 035	71	-	0	-3	117 964
Niemcy	0	107 056	38	-	0	2	107 018
Czechy	0	70 139	109	-	0	114	70 030
Rumunia	0	66 300	31	-	0	-5	66 269
Indie	0	65 955	35	-	0	16	65 920
Włochy	0	58 644	35	-	0	35	58 609
Inne Kraje	718	196 088	114	-	0	-1	196 692
Razem	908 403	56 299 919	757 831	-	39 684	103 187	56 450 491

Tabela 17. EU CR1-D – Struktura czasowa ekspozycji przeterminowanych

	Wartości bilansowe brutto					
	≤30 dni	>30 dni, ≤60 dni	>60 dni, ≤90 dni	>90 dni, ≤180 dni	>180 dni, ≤1 rok	>1 rok
Kredyty	332 830	37 631	35 529	55 169	76 784	600 960
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-
Ogół ekspozycji	332 830	37 631	35 529	55 169	76 784	600 960

Tabela 18. EU CR1-E – Ekspozycje zagrożone i objęte restrukturyzacją

	Wartości bilansowe brutto ekspozycji normalnych i zagrożonych							Skumulowana utrata wartości i rezerwy oraz negatywne korekty wartości godziwej ze względu na ryzyko kredytowe				Otrzymane zabezpieczenia i gwarancje finansowe	
	Razem	W tym normalne, ale przeterminowane o więcej niż o 30 dni i nie więcej niż o 90 dni	W tym normalne objęte restrukturyzacją	W tym zagrożone			Dla ekspozycji normalnych		Dla ekspozycji zagrożonych		Dla ekspozycji zagrożonych	W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją	
				Razem	W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	W tym ekspozycje o utraconej wartości	W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją	Razem	W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją	Razem			W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją
Dłużne papiery wartościowe	19 136 201	-	-	-	-	-	-	112	-	-	-	-	-
Kredyty i zaliczki	19 760 438	56 267	-	874 556	874 556	874 556	97 262	80 360	-	660 369	58 855	19 234	12 185
Ekspozycje pozabilansowe	16 816 482	-	-	35 515	35 515	-	95	7 013	-	5 776	44	1 001	-

Tabela 19. EU CR2-A – Zmiany stanu korekt z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka kredytowego

	Skumulowana korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Skumulowana korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego
Saldo początkowe	563 421	-
Zwiększenia wynikające z kwot odpisanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	211 432	-
Zmniejszenia wynikające z kwot rozwiązanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	- 99 810	-
Zmniejszenia wynikające z kwot wpisanych w ciężar skumulowanych korekt o ryzyko kredytowe	- 39 684	-
Transfery między korektami o ryzyko kredytowe	-	-
Wpływ różnic kursowych	-	-
Połączenia przedsiębiorstw, w tym przejęcia i zbycia jednostek zależnych	-	-
Inne korekty	- 47 576	-
Saldo końcowe	587 783	-
Kwoty odzyskane poprzez korekty o ryzyko kredytowe wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	8 219	-
Korekty o szczególne ryzyko kredytowe wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	-	-

Tabela 20. EU CR2-B: Zmiany stanu kredytów i dłużnych papierów wartościowych niespłaconych i o obniżonej wartości

	Wartość brutto ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania
Saldo początkowe	798 758
Kredyty i dłużne papiery wartościowe, których zaczęło dotyczyć niewykonanie zobowiązania lub obniżenie wartości od ostatniego okresu sprawozdawczego	167 733
Przywrócono status ekspozycji, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania	- 2 385
Kwoty umorzone	- 39 559
Inne zmiany	- 16 144
Saldo końcowe	908 403

Tabela 21. EU CR3 – Techniki ograniczania ryzyka kredytowego - przegląd

	Ekspozycje niezabezpieczone – kwota bilansowa	Ekspozycje zabezpieczone – kwota bilansowa	Ekspozycje zabezpieczone w formie zabezpieczenia rzeczowego	Ekspozycje zabezpieczone przez gwarancje finansowe	Ekspozycje zabezpieczone przez pochodne instrumenty kredytowe
Kredyty ogółem	19 019 709	350 686	271 855	78 832	-
Dłużne papiery wartościowe ogółem	19 136 088	32 576	-	32 576	-
Ogół ekspozycji	38 155 798	383 262	271 855	111 407	-
W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	212 580	5 714	200	5 514	-

Tabela 22. EU CR4 – Metoda standardowa – ekspozycja na ryzyko kredytowe i efekty ograniczania ryzyka kredytowego

Kategorie ekspozycji	Ekspozycje przed zastosowaniem współczynników konwersji kredytowej i ograniczeniem ryzyka kredytowego		Ekspozycje po zastosowaniu współczynników konwersji kredytowej i ograniczeniu ryzyka kredytowego		Aktywa wazone ryzykiem i ich zagęszczenie	
	Kwota bilansowa	Kwota pozabilansowa	Kwota bilansowa	Kwota pozabilansowa	Aktywa wazone ryzykiem	Zagęszczenie aktywów wazonych ryzykiem
Rządy centralne lub banki centralne	17 355 223	612	17 427 215	231	11 710	0,07%
Samorządy regionalne lub władze lokalne	35 212	205	35 212	41	7 050	20,00%
Podmioty sektora publicznego	19 726	10 069	18 740	4 455	11 598	50,00%
Wielostronne banki rozwoju	82 192	17 092	82 192	8 546	0	0,00%
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	-
Instytucje	1 040 850	390 347	741 604	132 454	291 802	33,38%
Przedsiębiorstwa	10 454 617	9 496 948	10 432 364	3 386 387	13 436 166	97,23%
Detaliczne	5 458 771	6 526 806	5 443 122	52 970	4 109 183	74,77%
Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	2 475 463	331 876	2 475 463	140 134	1 778 127	67,98%
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	212 580	29 738	206 867	14 405	248 103	112,13%
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	25 184	0	25 184	0	37 776	150,00%
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	-
Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	-
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	-
Ekspozycje kapitałowe	11 979	0	11 979	0	27 975	233,53%
Inne pozycje	2 475 001	0	2 475 001	0	952 072	38,47%
Razem	39 646 798	16 803 693	39 374 943	3 739 623	20 911 562	48,50%

1.2. Ryzyko kredytowe kontrahenta

Ryzyko kontrahenta powstaje w wyniku zawierania transakcji terminowych i pochodnych oraz transakcji na rynkach kapitałowych. Dla celów zarządzania ryzykiem Grupa definiuje ryzyko kontrahenta jako ryzyko przedrozbiczeniowe i ryzyko rozliczeniowe.

Ryzyko przedrozbiczeniowe określane jest miarą PSE (Pre-Settlement Exposure – Zaangażowanie Przedrozbiczeniowe, „PSE”) odzwierciedlającą przyszłą potencjalną ekspozycję danego kontrahenta. PSE odzwierciedla maksymalne oczekiwane zaangażowanie kontrahenta w trakcie trwania transakcji (lub portfela transakcji) przy określonym poziomie ufności. Rozkład wartości rynkowej (mark-to-market) oraz wartość PSE uzależniona jest od rozkładów czynników rynkowych decydujących o wartości poszczególnych transakcji w portfelu klienta. Przy braku wystarczającej ilości danych dla symulacji wartości portfela transakcji stosowane są bardziej uproszczone metody, podobnie jak w przypadku pomiaru zaangażowania dla celów rachunku kapitałowego.

Ekspozycja na ryzyko przedrozbiczeniowe jest zarządzana i ograniczana poprzez stosowanie depozytów wstępnych i zmiennych oraz zawieraniu transakcji poprzez izby rozliczeniowe. Ponadto ekspozycja z tytułu ryzyka przedrozbiczeniowego podlega ciągłemu monitoringowi i jest także limitowana na poziomie zagregowanym w podziale na poszczególne grupy produktów.

Ryzyko rozliczeniowe powstaje, kiedy Grupa jako strona transakcji wymienia płatności pieniężne z kontrahentem w dacie waluty i nie jest w stanie sprawdzić czy wpłynęła zapłata kontrahenta lub czy kontrahent zrealizował swoją stronę transakcji. Wielkość ekspozycji jest określana w tym przypadku przez nominalną wartość transakcji.

Opis metodologii stosowanej do przypisania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych do ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

Kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka kontrahenta jest obliczany jako 8% sumy kwot ekspozycji ważonych ryzykiem w portfelu handlowym Grupy, przy czym kapitał wewnętrzny dla następujących ekspozycji: wobec instytucji, przedsiębiorców, jednostek samorządu terytorialnego, władz lokalnych, organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej, został wyznaczony zgodnie z metodą zaawansowaną opartą o ratingi wewnętrzne. Dla ekspozycji innych niż wymienione powyżej kapitał wewnętrzny został oszacowany zgodnie z metodą standardową określoną w Rozporządzeniu nr 575/2013. Grupa prognozuje również poziom ekspozycji z tytułu ryzyka kontrahenta w scenariuszu skrajnym.

Ponadto Grupa zarządza ryzykiem kontrahenta poprzez ustalanie odpowiednich limitów (przedrozbiczeniowych i rozliczeniowych) w ramach procesu kredytowego.

Limity przedrozbiczeniowe kontrahenta określają między innymi okresy trwania transakcji oraz dopuszczalne rodzaje transakcji. Uzależnione są one od oceny zdolności kredytowej klienta oraz jego sytuacji finansowej, jak również od poziomu wiedzy i doświadczenia kredytobiorcy w zakresie produktów terminowych i pochodnych, prognozowanej przez kredytobiorcę pozycji walutowej lub innej pozycji wymagającej zabezpieczenia i związanych z tym potrzeb produktowych oraz od poziomu transakcji terminowych i pochodnych już zawartych z innymi bankami.

Poziom możliwości do zatwierdzenia limitu rozliczeniowego uzależniony jest od ratingu ryzyka klienta. Rozliczenia transakcji dokonywane są w głównej mierze na zasadzie dostawy przy zapłacie (ang. DVP - delivery versus payment), w ramach której ryzyko rozliczeniowe jest wyeliminowane poprzez wstrzymanie zapłaty kontrahentowi dopóki Grupa nie potwierdzi, że na jej konto wpłynęła płatność lub kontrahent zrealizował swoją stronę transakcji. Wewnętrzne limity rozliczeniowe udostępniane są w szczególnych i uzasadnionych przypadkach.

Opis strategii ustanawiania zabezpieczenia i ustalania rezerw kredytowych

Grupa stosuje zróżnicowane zasady w zakresie wymaganych zabezpieczeń w zależności od segmentu biznesowego reprezentowanego przez kontrahenta. Najczęstszym zabezpieczeniem ryzyka kredytowego kontrahenta, z którym zawierane są transakcje pochodne („transakcje”) jest zabezpieczenie finansowe w postaci przeniesienia prawa do środków pieniężnych lub kaucji w rozumieniu art. 102 Prawa bankowego (depozyt zabezpieczający). Wysokość zabezpieczenia jest uzależniona od różnicy pomiędzy aktualną wyceną transakcji a ustalonym limitem. Co do zasady zabezpieczenie w formie gotówkowej ze względu na swój charakter nie naraża Grupy na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia. Transakcje z reguły są zawierane na podstawie umów ramowych, które w sytuacji wystąpienia przypadku naruszenia po stronie kontrahenta pozwalają na przedterminowe rozwiązanie tych transakcji przez drugą stronę i rozliczenie ich w kwocie netto stanowiącej sumę wartości dodatnich i ujemnych transakcji objętych daną umową ramową. Ekspozycje wynikające z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta są analizowane łącznie z innymi zaangażowaniami w ramach cyklicznej analizy kredytowej.

Grupa dokonuje korekty wyceny instrumentów pochodnych z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta. Dla celów kalkulacji korekty wyceny dla transakcji pochodnych uwzględnia się wszystkich klientów Sub-Sektora Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw.

Grupa różnicuje wycenę ryzyka kontrahenta ze względu na dostępność kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS):

- a) Ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których istnieje aktywny rynek CDS. Uznaje się, że kwotowania CDS odzwierciedlają rynkową wycenę ryzyka kredytowego,
- b) Ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których nie istnieje aktywny rynek CDS. Na podstawie ratingu kredytowego (zewnętrznego lub wewnętrznego, jeżeli zewnętrzny nie jest dostępny) oraz sektora gospodarki, w którym klient działa, kontrahentowi przypisywana jest wartość indeksu CDS, która odzwierciedla rynkową wycenę ryzyka.

Przy wyliczaniu regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta Grupa stosuje metodę standardową, dodatkowo na potrzeby wyznaczenia wartości ekspozycji Grupa stosuje metodę wyceny według wartości rynkowej, tym samym nie uwzględniając ryzyka niekorzystnej korelacji (prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahentów pozostaje w korelacji dodatniej z ogólnymi czynnikami ryzyka rynkowego). Ze względu na brak wyznaczania ryzyka korelacji, Grupa nie stosuje współczynnika α przy wyznaczaniu wartości ekspozycji.

Grupa nie zawiera umów, które wymagałyby w przypadku obniżenia oceny wiarygodności kredytowej kontrahenta zapewnienia dodatkowego zabezpieczenia.

Tabela 23. EU CCR1 – Analiza ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta (CCR) wg metody

	Wartość referencyjna	Koszt odtworzenia / aktualna wartość rynkowa	Potencjalne przyszłe ekspozycje kredytowe	Efektywna EPE	Mnożnik	EAD po ograniczeniu ryzyka kredytowego	Aktywa ważone ryzykiem
Wycena wg wartości rynkowej		492 864	1 732 967	0	0	2 062 531	722 737
Pierwotna ekspozycja	-					-	-
Metoda standardowa		-			-	-	-
Metoda modeli wewnętrznych (dla instrumentów pochodnych i transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)				-	-	-	-
<i>W tym transakcje finansowania papierów wartościowych</i>				-	-	-	-
<i>W tym instrumenty pochodne i transakcje z długim terminem rozliczenia</i>				-	-	-	-
<i>W tym w ramach umów o kompensowaniu międzyproduktowym</i>				-	-	-	-
Uproszczona metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)						-	-
Kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)						678	0
Wartość zagrożona dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych							
Razem							722 737

Tabela 24. EU CCR2 – Narzut kapitałowy CVA

	Wartość ekspozycji	Aktywa ważone ryzykiem
Wszystkie portfele podlegające metodzie zaawansowanego pomiaru	-	-
(i) wartość zagrożona (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		-
(i) wartość zagrożona w warunkach skrajnych (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		-
Wszystkie portfele podlegające metodzie standardowej	2 178 168	711 501
W oparciu o metodę wyceny pierwotnej ekspozycji	-	-
Całość podlegająca narzutowi kapitałowemu CVA	2 178 168	711 501

Tabela 25. EU CCR8 – Ekspozycje wobec kontrahentów centralnych

	EAD po ograniczeniu ryzyka kredytowego	Aktywa ważone ryzykiem
Ekspozycje wobec kwalifikujących się kontrahentów centralnych (łącznie)		62 487
Ekspozycje dla transakcji z kwalifikującymi się kontrahentami centralnymi (z wyłączeniem początkowych depozytów zabezpieczających i wkładów do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania); w tym:	815 490	16 310
(i) instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym;	815 490	16 310
(ii) giełdowe instrumenty pochodne;		
(iii) transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych;		
(iv) pakiety kompensowania, dla których zatwierdzono kompensowanie międzyproduktowe.		
Wyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	-	
Niewyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	99 106	3 812
Wniesione z góry wkłady do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	52 556	0
Alternatywny sposób obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ekspozycji		42 365
Ekspozycje wobec niekwalifikujących się kontrahentów centralnych (łącznie)		-
Ekspozycje dla transakcji z niekwalifikującymi się kontrahentami centralnymi (z wyłączeniem początkowych depozytów zabezpieczających i wkładów do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania); w tym:	-	-
(i) instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym;	-	-
(ii) giełdowe instrumenty pochodne;		
(iii) transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych;		
(iv) pakiety kompensowania, dla których zatwierdzono kompensowanie międzyproduktowe.		
Wyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające		
Niewyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	-	-
Wniesione z góry wkłady do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	-	-
Wkłady nierzeczywiste do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	-	-

Tabela 26. EU CCR5-A Wpływ kompensowania i ustanowionego zabezpieczenia na wartość ekspozycji

Typ ekspozycji	Dodatnia wartość godziwa brutto lub wartość bilansowa netto	Korzyści wynikające z kompensowania	Skompensowana bieżąca ekspozycja kredytowa	Ustanowione zabezpieczenie	Wartość netto ekspozycji kredytowej
Instrumenty pochodne	1 018 132	1 914 414	2 225 831	163 300	2 062 531
Transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych	18 357	-	18 357	17 679	678
Razem	1 036 489	1 914 414	2 244 188	180 979	2 063 209

W celu ustalania wartości ekspozycji Grupa stosuje miary ustalone dla metody wyceny rynkowej zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013. Według wyżej wymienionej metody ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowej oblicza się jako sumę kosztu zastąpienia i przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej. Za koszt zastąpienia przyjmuje się wartość rynkową danej transakcji - gdy jest ona dodatnia lub zero - gdy wyżej wymieniona wartość rynkowa jest ujemna lub równa zero. Przyszłą potencjalną ekspozycję kredytową, oblicza się jako iloczyn nominalnej kwoty transakcji pozabilansowej i wagi ryzyka produktu przypisanej tej transakcji.

Grupa nie stosuje również zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

Na potrzeby wyliczenia ekwiwalentu bilansowego transakcji pochodnych dla celów określenia wymogu kapitałowego Grupa uznaje kompensowanie umowne („close-out netting”) w zakresie pozabilansowych transakcji pochodnych zawieranych przez Grupę na podstawie odpowiednich umów ramowych, w przypadku gdy spełnione są wszystkie warunki formalno-prawne zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 w celu uznania kompensowania umownego za element ograniczający ryzyko.

W szczególności Grupa posiada proces monitorowania przepisów w zakresie kompensacji, który ma na celu zapewnienie prawidłowego nadzorowania zmian w zakresie obowiązujących przepisów prawa regulujących zagadnienie kompensowania umownego, zgodnie z wymogami określonymi ww. rozporządzeniu.

1.3. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego

Informacje na temat polityki w zakresie zarządzania zabezpieczeniami oraz główne rodzaje przyjmowanych zabezpieczeń kredytowych zostały omówione w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocy nr 49 „Zarządzanie ryzykiem”.

Wartość zabezpieczeń kredytowych szacowana jest m.in. przy wykorzystaniu operatów szacunkowych sporządzonych przez rzeczoznawców majątkowych, wycen sporządzonych przez specjalistów branżowych, dokumentacji z ewidencji księgowej kredytobiorcy, świadectw depozytowych, informacji z zewnętrznych baz danych, itp. W procesie szacowania wartości zabezpieczeń Grupa definiuje i uwzględnia odpowiednie relacje kredyt / zabezpieczenie dla poszczególnych typów zabezpieczeń.

Grupa szczegółowo weryfikuje wartość przyjętych zabezpieczeń z częstotliwością minimum roczną, a także przy odnowieniu transakcji lub zmianie jej warunków.

Dodatkowo Grupa na bieżąco monitoruje, czy nie występują niedobory w wartości przyjętego zabezpieczenia. Monitoring ten jest realizowany przez jednostkę niezależną od jednostek sprzedaży, a odbywa się w cyklu adekwatnym do rodzaju zabezpieczenia (miesięcznie, kwartalnie lub rocznie).

W celu zdywersyfikowania ryzyka związanego z zabezpieczeniami Grupa przyjmuje różne rodzaje zabezpieczeń:

- w obszarze Bankowości Detalicznej są to przede wszystkim nieruchomości mieszkalne,
- w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw przyjmowane są przede wszystkim:
 - gwarancje i poręczenia,
 - zabezpieczenia finansowe,
 - zabezpieczenia rzeczowe.

Szczegółowe procedury określające rodzaje akceptowanych przez Grupę zabezpieczeń, zasady ich ustanowienia i określania ich wartości oraz wydzielenie specjalistycznej jednostki ryzyka odpowiedzialnej za proces zarządzania zabezpieczeniami pozwoliło na wypracowanie odpowiednich standardów dla tego procesu, obejmujących m.in.:

- kryteria akceptacji i wyceny zabezpieczeń,
- standardy dokumentacji,
- zasady monitoringu wartości zabezpieczeń (w tym inspekcji).

W regulacjach kredytowych Bankowości Przedsiębiorstw określone zostały relacje wartości kredytu do wartości zabezpieczenia dla poszczególnych typów zabezpieczeń.

Grupa okresowo kontroluje, czy bieżąca struktura portfela zabezpieczeń w Bankowości Przedsiębiorstw jest zgodna z założeniami oraz czy wartość zabezpieczeń jest wystarczająca.

W ramach Bankowości Korporacyjnej oczekiwana relacja wartości kredytu do wartości zabezpieczenia określone są każdorazowo w decyzji kredytowej. Relacje te są również przedmiotem okresowej kontroli / monitorowania.

Podstawowym zabezpieczeniem w przypadku Sektora Bankowości Detalicznej jest wpis w księdze wieczystej uzyskiwany dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie. Grupa stosuje również ubezpieczenie pomostowe chroniące od ryzyka zaprzestania obsługi zadłużenia przez dłużnika w okresie od wypłaty kredytu do ustanowienia zabezpieczenia w postaci wpisu w księdze wieczystej.

Ocena wartości zabezpieczenia dokonywana jest każdorazowo na podstawie operatu szacunkowego nieruchomości, zleconego przez Grupę. Operaty szacunkowe są weryfikowane przez niezależny zespół wycen, zgodnie z wytycznymi w zakresie wycen nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów dla Klientów Indywidualnych Sektora Bankowości Detalicznej. Jakość pracy zespołu wycen podlega monitorowaniu.

W zakresie ochrony rzeczywistej Grupa uznaje zabezpieczenia gotówkowe oraz nieruchomości przyjęte jako zabezpieczenie ekspozycji detalicznych zgodnie z zasadami określonymi w Rozporządzeniu nr 575/2013.

Obecnie Grupa uznaje jedynie gwarancje wystawione przez Skarb Państwa i Bank Gospodarstwa Krajowego jako techniki ograniczenia ryzyka kredytowego o charakterze nierzeczywistym dla celów wyliczenia adekwatności kapitałowej.

Grupa zawiera transakcje typu repo / reverse repo zabezpieczone w całości zabezpieczeniem gotówkowym / dłużnymi papierami wartościowymi o wysokiej płynności (głównie skarbowymi). Transakcje te charakteryzują się niskim poziomem ryzyka rynkowego i co za tym idzie niską koncentracją tego ryzyka, ze względu na krótki termin zapadalności.

Tabela 27. EU CCR5-B Struktura zabezpieczeń dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

Typ ekspozycji / Klasa ekspozycji	Zabezpieczenia papierami wartościowymi	Zabezpieczenia nieruchomości - gwarancje	Zabezpieczenia gotówkowe	Kwota zbezpieczenia otrzymanego razem	Kwota zbezpieczenia przekazanego razem
Pozycje bilansowe i udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne					
Ekspozycje detaliczne	0	12 774	4 782	17 556	0
Ekspozycje wobec instytucji	266 670	71 993	0	338 663	0
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0	0	1 065	1 065	0
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	0	21 128	54 538	75 666	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	5 514	895	6 409	0
Transakcje papierami wartościowymi* oraz na instrumentach pochodnych					
Ekspozycje wobec instytucji	8 594	170 560	171 107	350 260	483 459
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	0	0	1 278	1 278	45 239
Razem	275 264	281 969	233 665	790 898	528 698

* transakcje typu repo i revers repo

Całkowita wartość ekspozycji zabezpieczona gwarancją jest zaprezentowana powyżej w pozycji Zabezpieczenia nieruchomości – gwarancje.

1.4. Informacje z zakresu stosowania zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej na potrzeby metody standardowej

Zapisy Rozporządzenia nr 575/2013 oraz wewnętrznych polityk Banku regulują stosowanie przez Grupę ratingów zewnętrznych oraz wskazują zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, których ratingi mogą być wykorzystywane na potrzeby stosowania metody standardowej. Grupa wykorzystuje informacje o ratingach wystawionych przez agencje: Moody's, Standard and Poor's oraz Fitch. Ratingi z tych trzech agencji służą kalkulacji i raportowaniu wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego oraz ryzyka kontrahenta według metody standardowej. Obecnie Grupa nie wykorzystuje ocen agencji kredytów eksportowych.

Klasy ekspozycji, dla których stosowane są oceny wiarygodności kredytowej przyznane przez wymienione wyżej agencje:

- 1) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych,
- 2) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych,
- 3) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec podmiotów sektora publicznego,
- 4) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju,
- 5) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji,
- 6) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorstw,
- 7) ekspozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne.

Grupa stosuje oceny kredytowe emisji i emitenta zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013. W konsekwencji dla ekspozycji, gdzie dany program emisji lub instrument, z którym jest związana ekspozycja, posiada ocenę kredytową, ocenę tę Grupa wykorzystuje do określenia wagi ryzyka tej ekspozycji. W przeciwnym wypadku, jeżeli nie istnieje żadna ocena kredytowa dotycząca bezpośrednio określonej ekspozycji, istnieje natomiast ocena konkretnego programu emisji lub instrumentu, z którym ekspozycja nie jest związana, lub też istnieje ogólna ocena kredytowa tego emitenta, Grupa stosuje jedną z tych ocen pod warunkiem, że wskazuje ona wyższą wagę niż ta, która odnosiłaby się do ekspozycji nieposiadających oceny kredytowej.

Tabela 28. EU CR5 Metoda standardowa - Ryzyko kredytowe

Kategorie ekspozycji	Waga ryzyka									Razem	W tym bez ratingu
	0%	2%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%		
Rządy centralne lub banki centralne	17 368 894	-	58 551	-	-	-	0	-	-	17 427 445	-
Samorządy regionalne lub władze lokalne	-	-	35 252	-	-	-	-	-	-	35 252	35 233
Podmioty sektora publicznego	-	-	-	-	23 196	-	-	-	-	23 196	23 196
Wielostronne banki rozwoju	90 738	-	-	-	-	-	-	-	-	90 738	-
Organizacje międzynarodowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Instytucje	-	-	503 462	-	358 973	-	11 623	-	-	874 058	615 731
Przedsiębiorstwa	52 556	184 841	66 942	-	11 938	-	13 502 473	-	-	13 818 750	11 652 234
Detaliczne	-	-	-	-	-	5 496 092	-	-	-	5 496 092	5 496 092
Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	-	-	-	1 286 245	-	-	1 265 391	63 962	-	2 615 597	2 615 597
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	-	-	-	-	-	-	167 608	53 663	-	221 271	221 271
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-	-	-	-	-	-	25 184	-	25 184	2 122
Obligacje zabezpieczone	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekspozycje kapitałowe	-	-	-	-	-	-	1 316	-	10 664	11 979	11 979
Inne pozycje	1 783 988	-	3 495	-	-	-	511 616	-	175 903	2 475 001	2 475 001
Razem	19 296 177	184 841	667 702	1 286 245	394 107	5 496 092	15 460 026	142 809	186 567	43 114 566	23 148 457

Tabela 29. EU CCR3 Metoda standardowa - Ryzyko kredytowe kontrahenta

Kategorie ekspozycji	Waga ryzyka						Razem	W tym bez ratingu	
	0%	2%	20%	50%	75%	100%			150%
Rządy centralne lub banki centralne	170 560	-	-	-	-	-	-	170 560	-
Samorządy regionalne lub władze lokalne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Podmioty sektora publicznego	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wielostronne banki rozwoju	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Organizacje międzynarodowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Instytucje	-	-	23 349	638 713	-	1 745	-	663 807	45 356
Przedsiębiorstwa	-	719 588	155 051	3 058	-	350 532	-	1 228 227	435 940
Detaliczne	-	-	-	-	578	-	-	578	578
Niewykonanie zobowiązania	-	-	-	-	-	-	37	37	37
Inne pozycje	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	170 560	719 588	178 399	641 771	578	352 276	37	2 063 209	481 911

Grupa stosuje standardowy sposób przyporządkowania ocen wiarygodności kredytowej zgodnie z zasadami opisanymi w Rozporządzeniu nr 575/2013.

1.5. Informacje dotyczące pozycji sekurytyzacyjnych

Działalność w zakresie sekurytyzacji jest jednym z obszarów biznesowych, który zyskiwał w ostatnim czasie na znaczeniu. Grupa podejmując decyzję o inwestowaniu w papiery sekurytyzacyjne opiera się na rachunku ekonomicznym, mierząc opłacalność inwestycji wobec potencjalnych ryzyk. Sekurytyzacja jest obecnie standardowym i powszechnie stosowanym produktem na rynkach globalnych. Jego znaczenie zwiększa się także na rynku polskim. Grupa zamierza być aktywnym uczestnikiem tego segmentu rynku.

Na koniec 2017 roku łączna ekspozycja na pozycjach sekurytyzacyjnych wynosiła 1,2 mld zł. Aktywa sekurytyzacyjne objęte przez Grupę nie są przedmiotem obrotu na rynku. Zamiarem Grupy jest utrzymanie inwestycji do daty zapadalności. Grupa klasyfikuje aktywa sekurytyzacyjne jako kredyty i inne należności, zgodnie z MSR 39 i wycenia je według zamortyzowanego kosztu. Oczekowaną datą zapadalności posiadanych aktywów sekurytyzacyjnych jest wrzesień 2026 roku oraz październik 2028 roku.

Grupa nie posiada pozycji resekurytyzacyjnych.

Grupa posiada procedury definiujące procesy aprobaty oraz monitoringu ekspozycji sekurytyzacyjnych, które obejmują w szczególności:

- analizę jednostki inicjującej w tym jej procesy kredytowe i windykacyjne, analizę jakościową i ilościową, spełnienie warunku utrzymywania istotnego udziału gospodarczego netto, reputację, dane dotyczące jakości wcześniejszych sekurytyzacji,
- analizę ryzyka ekspozycji stanowiących bazę pozycji sekurytyzacyjnej, w tym jakość, koncentracje, opóźnienia w spłacie oraz poziom strat, poziom stopy odzysku,
- warunki i struktura transakcji redukująca zidentyfikowane ryzyka i określające podział na transze, poziom wsparcia i zabezpieczeń, strumienie płatności, przypadki i wskaźniki naruszenia transakcji,
- monitoring obejmujący m.in. weryfikację jakości ekspozycji stanowiących bazę pozycji sekurytyzacyjnej, terminowość spłat i obsługi, wypełnianie warunków transakcji, sytuację finansową instytucji uczestniczących w transakcji.

Istniejące zaangażowanie Grupy w aktywa sekurytyzowane nie jest narażone na ryzyko rynkowe, ze względu na zastosowane ujęcie księgowo.

Grupa nie stosuje dodatkowych zabezpieczeń (poza wynikającymi ze struktury transakcji) i ochrony nierzeczywistej pozycji sekurytyzacyjnych.

Głównym ryzykiem, na jakie narażone są transakcje sekurytyzacyjne będące w posiadaniu Grupy, jest ryzyko kredytowe. Innymi istotnymi ryzykami w transakcji są m.in. ryzyko wcześniejszej spłaty i ryzyko częściowej przedpłaty (ograniczone poprzez dyskontowanie).

Biorąc pod uwagę powyższe ryzyka, procedury kredytowe Grupy przewidują przeprowadzanie kwartalnego monitoringu jakości portfela sekurytyzacyjnego.

Do oceny portfela sekurytyzacyjnego Grupa stosuje wewnętrzną metodologię ratingu opartą w dużej mierze na metodologii Fitch.

Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem na potrzeby działalności sekurytyzacyjnej wyznaczane są zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013.

Grupa znając skład puli ekspozycji objętych sekurytyzacją, oblicza wagę ryzyka zgodnie z poniższym wzorem:

$$RW = \text{średnioważona waga ryzyka (obliczona zgodnie z metodą standardową)} \times \text{współczynnik koncentracji, gdzie:}$$

- średnioważona waga ryzyka to waga ryzyka, która zostałaby zastosowana przez Grupę, gdyby posiadała ekspozycje do sekurytyzowanych ekspozycji,
- współczynnik koncentracji = suma kwot nominalnych wszystkich transz podzielonej przez sumę wartości nominalnych transz o stopniu uprzywilejowania równym lub niższym niż transzy, w której znajduje się dana pozycja, włączając w to również samą transzę.

Tabela 30. Łączna kwota ekspozycji i wymóg kapitałowy z tytułu posiadanych ekspozycji sekurytyzacyjnych

Klasa ekspozycji	Łączna kwota ekspozycji w tys. zł	Wymóg kapitałowy w tys. zł
Pozycje stanowiące ekspozycje sekurytyzacyjne	1 201 789	76 121

1.6. Ryzyko rynkowe

Kwoty wymogów kapitałowych w zakresie funduszy własnych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka rynkowego są zaprezentowane poniżej dla:

- ryzyka walutowego,
- ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych,
- ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych,
- ryzyka ogólnego stóp procentowych

Tabela 31. EU MR1 Ryzyko rynkowe w ramach metody standardowej

	Aktywa ważone ryzykiem	Wymogi kapitałowe
Produkty bezwarunkowe		
Ryzyko stopy procentowej (ogólne i szczegółowe)	886 916	70 953
Ryzyko kapitałowe (ogólne i szczegółowe)	6 667	533
Ryzyko walutowe	136 560	10 925
Ryzyko cen towarów	0	0
Opcje		
Metoda uproszczona	0	0
Metoda delta plus	0	0
Metoda opierająca się na scenariuszu	0	0
Sekurytyzacja (ryzyko szczegółowe)	0	0
Razem	1 030 143	82 411

Informacje na temat ekspozycji na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym zostały omówione szczegółowo w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocie nr 49 „Zarządzanie ryzykiem”.

Pomiar ryzyka stopy procentowej odbywa się z częstotliwością dzienną.

Grupa nie stosuje wewnętrznych modeli do kalkulacji wymogów kapitałowych dla portfela handlowego.

1.7. Informacje w zakresie ekspozycji w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

Zaangażowania kapitałowe Banku dzielą się na portfel zaangażowań strategicznych i portfel zaangażowań do zbycia. Inwestycje strategiczne obejmują podmioty prowadzące działalność w sektorze finansowym, dzięki którym Bank poszerza swoją ofertę produktową, a także zwiększa prestiż i wzmacnia pozycję konkurencyjną na rynku usług finansowych w Polsce. Portfel zaangażowań strategicznych obejmuje również spółki infrastrukturalne prowadzące działalność na rzecz sektora finansowego, których Bank nie kontroluje, ale które posiadają strategiczne znaczenie dla Banku ze względu na prowadzone przez nie operacje.

Spółki do zbycia to podmioty, w których zaangażowanie Banku nie ma charakteru strategicznego i obejmują one zarówno same spółki posiadane przez Bank bezpośrednio jak i pośrednio. Niektóre spółki do zbycia stanowią zaangażowania restrukturyzowane, które pochodzą z operacji polegających na konwersji wierzytelności na udziały kapitałowe.

Szczegółowe informacje na temat podziału portfela inwestycji kapitałowych Grupy ze względu na cel nabycia znajdują się w Sprawozdaniu z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2017 roku, w rozdziale V punkt nr 8 „Zaangażowania kapitałowe Grupy”.

Opis stosowanych zasad rachunkowości oraz metod wyceny ekspozycji kapitałowych znajduje się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocie objaśniającej nr 2 „Znaczące zasady rachunkowości”.

Informacje na temat wartości bilansowej i wartości godziwej ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym znajdują się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocie objaśniającej nr 40 „Wartość godziwa”.

Wartość ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na papiery notowane na giełdzie i portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych znajduje się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w notach objaśniających nr 22 „Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności” oraz nr 23 „Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży”.

Wpływ z likwidacji ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym znajduje się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocie objaśniającej nr 22 „Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności”.

1.8. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub wadliwych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych (z uwzględnieniem ryzyka technologicznego i technicznego, outsourcingu, nadużyć/defraudacji, prania pieniędzy, bezpieczeństwa informacji, zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania), podatkowego i rachunkowego, produktu, prawnego, modeli, kadrowego, koncentracji, niewłaściwego postępowania, jak również ryzyka utraty reputacji, związanego ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego, z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, a także ryzyka wkomponowanego w inne rodzaje ryzyka (np. kredytowe, kontrahenta, płynności, braku zgodności).

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

Grupa stosuje metodę standardową (STA) do obliczania wymogu kapitałowego w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego, której zasady zostały określone w Rozporządzeniu nr 575/2013.

Grupa nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w tym obszarze.

Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego określone w pkt 17.3 Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach

W odniesieniu do strat mających wpływ na wynik finansowy, dla obszaru Bankowości Detalicznej oraz Leasingu gromadzone są dane o wszystkich zdarzeniach, natomiast dla pozostałych obszarów Grupy gromadzone są dane przekraczające równowartość 1 tys. USD.

Sumy strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego (w wartości bezwzględnej, z uwzględnieniem przychodów ze zdarzeń ryzyka operacyjnego, bez uwzględniania odzysków) odnotowane w Grupie w roku 2017 (według daty księgowania) w podziale na kategorie zdarzeń w ramach rodzajów zdarzeń (zgodnie z załącznikiem 1 do Rekomendacji M) przedstawia Tabela nr 32. Tabela uwzględnia zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy, w tym zdarzenia z pogranicza ryzyka kredytowego i operacyjnego (boundary events).

Tabela 32. Sumy strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego w podziale na kategorie zdarzeń

Rodzaje i kategorie zdarzeń	Wartość
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	8 930
Przeprowadzanie transakcji	8 894
Monitorowanie i raportowanie	22
Zarządzanie stronami trzecimi - zewnętrzne / wewnętrzne	15
Oszustwa zewnętrzne	3 850
Oszustwo na Karcie Kredytowej	2 031
Oszustwo na Karcie Debetowej	1 255
Oszukańcza aplikacja - niezwiązana z kartą	223
Inne oszustwa zewnętrzne Oszustwo w Bankowości Elektronicznej lub Internecie	213
Bankowość elektroniczna i oszustwa internetowe; Dystrybucja fałszywego oprogramowania	127
Bankowość elektroniczna i oszustwa internetowe; Kradzież tożsamości	1
Praktyki w zakresie zatrudnienia i środowisko pracy	486
Relacje z pracownikami	486
Klienci, produkty i praktyki biznesowe	100
Przydatność, ujawnienie i powiernictwo	60
Design produktu	29
Praktyki Biznesowe i Zachowania Rynkowe	10
Oszustwa wewnętrzne	95
Kradzież gotówki, majątku i instrumentów finansowych	50
Przejęcie konta - karty kredytowe i debetowe	22
Inne wewnętrzne kradzieże i oszustwa	21
Falszowanie danych w celu otrzymania nienależnych premii finansowych	2
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	13
Systemy i technologia - inne	13
Razem	13 474

Kwota strat brutto zarejestrowanych w roku 2017 (według daty księgowania) wyniosła 13 474 tys. zł, z czego 67,7% (9 135 tys. zł) dotyczyło zdarzeń, które wystąpiły w latach ubiegłych. Relacja strat brutto, wskazanych w powyższej tabeli, do przychodów Grupy za rok 2017 wynosi 0,67%. Na łączną kwotę strat składa się blisko 500 zarejestrowanych zdarzeń (w tym zagregowanych na bazie miesięcznej, homogenicznych zdarzeń o skutkach finansowych nie przekraczających równowartości 10 tys. USD). W podziale na dotkliwość strat, w 2017 roku Grupa odnotowała 3 zdarzenia w przedziale powyżej 100 tys. USD (jedno z datą wystąpienia zdarzenia w 2017 roku, a pozostałe z datami z lat ubiegłych), 16 zdarzeń z przedziału od 20 tys. USD do 100 tys. USD. Pozostałe zarejestrowane zdarzenia nie przekraczały równowartości 20 tys. USD.

Do zdarzeń mających istotny wpływ na łączną kwotę strat ze zdarzeń w 2017 roku należą:

- 5,3 mln zł – zdarzenie związane z procesowaniem umowy przeniesienia praw z papierów wartościowych,
- 2,7 mln zł – zdarzenie związane z obliczaniem składników wynagrodzeń,
- 1,0 mln zł – zdarzenie dotyczące projektowania i parametryzacji zmian do produktu,
- 3,3 mln zł - skumulowana wartość strat wynikających z oszustw na kartach kredytowych i debetowych (w tym skimming i oszustwa internetowe). Bank na bieżąco pracuje nad udoskonalaniem zabezpieczeń w tym zakresie. Jednocześnie Bank odnotował w 2017 zwroty do zaksięgowanych strat kartowych w kwocie 2,5 mln zł, co stanowi 75% łącznej kwoty strat brutto w tym obszarze.

Wszystkie zdarzenia ryzyka operacyjnego, przekraczające ustalone progi istotności, analizowane są szczegółowo przez niezależne jednostki kontrolne, pod względem przyczyn i działań korygujących. Działania korygujące monitorowane są przez kierownictwo, aby uniknąć powtarzających się strat. Grupa podejmuje szereg dodatkowych działań mających na celu ograniczanie ryzyka operacyjnego. W 2017 roku należały do nich: weryfikacja poprawności funkcjonujących kontroli, udoskonalanie procesów kontrolnych w zakresie zidentyfikowanych słabości, usprawnianie systemów identyfikowania prób oszustw, rewizje limitów ograniczających poziom ryzyka, wzmacnianie niezależnych weryfikacji, zwiększanie efektywności kontroli przez osobę sporządzającą i weryfikującą, rewizja zasad współpracy z dostawcami usług z obszaru technologii oraz szkolenia pracowników. Analiza przyczyn powstawania strat oraz adekwatności działań naprawczych dla strat przekraczających określone progi kwotowe wymaga zatwierdzenia na poziomie członków Zarządu. Ustalone w Grupie progi apetytu na ryzyko operacyjne nie zostały w 2017 roku przekroczone.

Informacje na temat ryzyka operacyjnego zostały omówione dodatkowo w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocie nr 49 „Zarządzanie ryzykiem”.

VI. Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego

Grupa identyfikuje w swojej działalności i zarządza wszystkimi rodzajami ryzyka, uznając część z nich za istotne. Dla wszystkich mierzalnych rodzajów ryzyka, które zostały uznane za istotne w działalności Grupy szacowany i alokowany jest kapitał. W tym celu Grupa wdrożyła proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego na ryzyka istotne, w ramach którego dokonywana jest ocena adekwatności kapitału wewnętrznego (proces ICAAP). Grupa corocznie określa Ogólny Apetyt na ryzyko aprobowany przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą. Przyjęty apetyt na ryzyko w spójny i jasny sposób komunikuje rodzaj i dopuszczalny poziom ryzyka podejmowanego przez Grupę, przy uwzględnieniu strategii biznesowej.

Wynikiem procesu ICAAP jest określenie planu kapitałowego spójnego z zaaprobowanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą planem finansowym oraz apetytem na ryzyko. Plan ten określa potrzeby i cele kapitałowe Grupy. Kapitał wewnętrzny jest szacowany dla istotnych rodzajów ryzyka. Grupa alokuje kapitał wewnętrzny na poszczególne jednostki biznesowe. Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem jest odpowiedzialny za coroczne planowanie kapitałowe i bieżące monitorowanie wykorzystania kapitału względem ustalonych limitów.

Ogólny Apetyt na ryzyko definiowany jest jako zagregowany poziom strat oczekiwanych i nieoczekiwanych, który Grupa jest w stanie przyjąć w celu realizacji strategii oraz przy jednoczesnym zapewnieniu docelowej wartości regulacyjnego współczynnika wypłacalności. Jest on ustalany corocznie w formie uchwały Rady Nadzorczej Banku na wniosek Zarządu. Zarząd na podstawie ustalonego apetytu na ryzyko decyduje o wielkościach zagregowanych limitów na poszczególne jednostki biznesowe oraz sub-limitów na mierzalne rodzaje ryzyka uznane za istotne.

Poniższe rodzaje ryzyka zostały uznane jako istotne w działalności Grupy w 2017 roku:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko kontrahenta,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko rynkowe w księdze handlowej,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- ryzyko płynności,
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko modeli,
- ryzyko bezpieczeństwa informacji (włączając ryzyko cyberprzestrzeni).

Grupa szacuje kapitał wewnętrzny dla scenariusza podstawowego oraz scenariusza skrajnego, stanowiącego bazę do analizy testów warunków skrajnych.

Scenariusze zdefiniowane są na podstawie założeń wspólnych dla wszystkich analizowanych rodzajów ryzyka. Dodatkowo Grupa przeprowadza analizę w ramach scenariusza możliwego do realizacji raz na 10 lat (1/10), który stanowi podstawę dodatkowej analizy efektywności.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka kredytowego oraz ryzyka kontrahenta został wyznaczony zgodnie z metodą zaawansowaną opartą o ratingi wewnętrzne dla następujących klas ekspozycji: ekspozycje wobec instytucji, przedsiębiorstw, samorządów regionalnych i władz lokalnych, podmiotów sektora publicznego. Dla ekspozycji innych niż wymienione kapitał wewnętrznych został oszacowany zgodnie z metodą standardową określoną w Rozporządzeniu nr 575/2013.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka operacyjnego został oszacowany przy użyciu metody standardowej, określonej w Rozporządzeniu nr 575/2013. Obliczony wymóg, zgodnie z przyjętą metodologią, powiększany jest o narzut kapitałowy, o ile testy warunków skrajnych wykażą potrzebę podwyższenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka rynkowego w księdze handlowej oparty jest na zintegrowanej mierze, obejmującej wielkość wartości zagrożonej, oraz wielkość strat w scenariuszach warunków skrajnych, i szacuje nieoczekiwaną stratę z instrumentów portfela handlowego w perspektywie roku z prawdopodobieństwem 99,9%. W przypadku portfela bankowego metodą kwantyfikacji kapitału wewnętrznego jest miara, będąca kombinacją potencjalnego maksymalnego spadku wyniku odsetkowego banku w perspektywie 1 roku w połączeniu z maksymalnym negatywnym wpływem zmian stóp procentowych na zaktualizowaną wartość kapitału banku wyznaczoną w scenariuszach warunków skrajnych z prawdopodobieństwem 99,9% w horyzoncie 1 roku.

W przypadku ryzyka płynności, wysokość alokowanego kapitału wewnętrznego oparta jest o aktualne, jak i prognozowane elementy nadzorczych miar z uwzględnieniem scenariuszy stresowych w horyzoncie 12 miesięcy.

Grupa nie stosuje efektu dywersyfikacji podczas agregacji oszacowanego kapitału wewnętrznego na ryzyka istotne.

Grupa zaadoptowała odpowiednie metody alokacji kapitału do poszczególnych jednostek biznesowych.

Jednostki zaangażowane w proces szacowania kapitału wewnętrznego są zobowiązane do zapewnienia odpowiedniego poziomu kontroli wewnętrznej procesu kalkulacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka. Departament Audytu wykonuje niezależny przegląd procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Proces oceny adekwatności kapitałowej Banku, w formie dokumentu „Zarządzanie Kapitałem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.” jest aprobowany przez Zarząd Banku,.

Za bieżącą ocenę adekwatności kapitałowej odpowiada Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem. Komitet ten sprawuje nadzór nad zgodnością z ustalonym przez Radę Nadzorczą Banku Ogólnym Apetytem na ryzyko oraz monitoruje adekwatność kapitałową z uwzględnieniem wskaźników ilościowych oraz poziomu wykorzystania limitów kapitałowych.

Okresowy raport dotyczący oszacowania i wykorzystania kapitału wewnętrznego i regulacyjnego jest przekazywany do wiadomości Komitetu ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej Banku.

Jeżeli określony w ramach Ogólnego Apetytu na ryzyko poziom współczynnika adekwatności kapitałowej spadnie poniżej zaakceptowanego progu lub Grupa nie będzie posiadała wystarczającego kapitału na pokrycie kapitału wewnętrznego alokowanego do istotnych rodzajów ryzyka, zostanie uruchomiony awaryjny plan kapitałowy.

VII. Bufory kapitałowe

Grupa zobowiązana jest do utrzymywania w 2017 r. bufora zabezpieczającego w wysokości 1,25 p.p.

Komisja Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 4 października 2016 r. zidentyfikowała Grupę jako inną instytucję o znaczeniu systemowym oraz nałożyła na nią dodatkowy bufor kapitałowy – bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

Na podstawie decyzji KNF z dnia 19 grudnia 2017 r. został utrzymany bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

Wskaźnik bufora antycyklicznego dla ekspozycji kredytowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który miał zastosowanie na koniec 2017 r., zgodnie z artykułem 83 Ustawy, wyniósł 0%. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

Grupa wylicza wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla danej instytucji zgodnie z zapisami ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, jako średnią ważoną wskaźników bufora antycyklicznego mających zastosowanie w jurysdykcjach, w których odnośne ekspozycje kredytowe Grupy się znajdują.

Tabela 33. Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego

	Stan na 31.12.2017 r.
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko w tys. zł	27 882 101
Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego (%)	0,01006
Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego w tys. zł	2 805

Tabela 34. Rozkład geograficzny ekspozycji kredytowych uwzględnianych na potrzeby wyliczenia bufora antycyklicznego w tys. zł

Podział według państwa	Ogólne ekspozycje kredytowe		Ekspozycja zaliczana do portfela handlowego		Ekspozycja sekurytyzacyjna		Wymogi w zakresie funduszy własnych				Wagi stosowane przy wymogu w zakresie funduszy własnych (%)	Wskaźnik bufora antycyklicznego (%)
	Wartość ekspozycji według metody standardowej	Wartość ekspozycji według metody IRB	Suma długich i krótkich pozycji portfela handlowego	Wg metody modeli wewnętrznych	Wartość ekspozycji według metody standardowej	Wartość ekspozycji według metody IRB	Z czego: Ogólne ekspozycje kredytowe	Z czego: Ekspozycje zaliczone do portfela handlowego	Z czego: Ekspozycje sekurytyzacyjne	Ogółem		
Polska	24 490 353	-	2 703	-	1 001 089	-	1 637 246	216	60 065	1 697 528	96,71126	0,000
Wielka Brytania	922 960	-	0	-	0	-	2 930	0	0	2 930	0,16690	0,000
Norwegia	93 549	-	0	-	0	-	7 484	0	0	7 484	0,42637	2,000
Indie	57 220	-	0	-	0	-	4 578	0	0	4 578	0,26080	-
Holandia	47 977	-	0	-	0	-	3 838	0	0	3 838	0,21867	0,000
Węgry	47 247	-	0	-	0	-	3 780	0	0	3 780	0,21534	0,000
Rumunia	43 892	-	0	-	0	-	3 511	0	0	3 511	0,20005	0,000
Luksemburg	42 165	-	79	-	0	-	3 305	6	0	3 311	0,18865	0,000
Stany Zjednoczone	42 129	-	0	-	0	-	4 010	0	0	4 010	0,22844	0,000
Czechy	38 416	-	0	-	0	-	3 071	0	0	3 071	0,17495	0,500
Szwajcaria	28 770	-	0	-	0	-	2 302	0	0	2 302	0,13113	0,000
Niemcy	21 115	-	0	-	0	-	1 489	0	0	1 489	0,08484	0,000
Szwecja	7 244	-	0	-	0	-	579	0	0	579	0,03301	2,000
Francja	3 704	-	0	-	0	-	296	0	0	296	0,01688	0,000
Bułgaria	3 515	-	0	-	0	-	281	0	0	281	0,01602	0,000
Belgia	2 000	-	0	-	0	-	160	0	0	160	0,00911	0,000
Austria	348	-	0	-	0	-	42	0	0	42	0,00238	0,000
Włochy	74	-	0	-	0	-	6	0	0	6	0,00034	0,000
Korea Południowa	31	-	0	-	0	-	1	0	0	1	0,00008	0,000
Irlandia	7	-	0	-	200 700	-	1	0	16 056	16 057	0,91477	0,000
Zjednoczone Emiraty Arabskie	2	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0,00001	-
Brytyjskie Wyspy Dziewicze	1	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0,00000	0,000
Razem	25 892 719	-	2 782	-	1 201 789	-	1 678 909	223	76 121	1 755 253	100	

VIII. Informacje dotyczące polityki w zakresie wynagrodzeń

Polityka wynagrodzeń dla osób pełniących funkcje kluczowe, w tym osób mających istotny wpływ na profil ryzyka odpowiednio w Banku Handlowym w Warszawie S.A. (Bank) i w Domu Maklerskim Banku Handlowego S.A. (DMBH) – spółce zależnej Banku – zostały zatwierdzone uchwałą Rady Nadzorczej Banku z dnia 3 grudnia 2015 r. i uchwałą Rady Nadzorczej DMBH z dnia 28 grudnia 2015 r. Obie Polityki zostały zastąpione odpowiednio przez: „Politykę wynagrodzeń pracowników Banku Handlowego w Warszawie S.A.” (przyjętą w dniu 22 grudnia 2017 r.) oraz „Politykę wynagrodzeń pracowników Domu Maklerskiego Banku Handlowego S.A.” (przyjętą w dniu 3 stycznia 2018 r.) zwane dalej Polityką Wynagrodzeń.

Nowo przyjęta Polityka Wynagrodzeń określa przyjęte w Banku i DMBH zasady wynagradzania wszystkich pracowników, w tym w szczególności Osób Kluczowych, osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka odpowiednio Banku i DMBH, pracowników zaangażowanych w sprzedaż produktów i usług odpowiednio Banku i DMBH oraz pracowników funkcji kontrolnych.

Polityka ta wdraża postanowienia dotyczące kształtowania zasad wynagrodzenia w bankach i domach maklerskich zawarte w przepisach prawa i Zasadach Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych przyjętych przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz uwzględnia Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego dotyczące prawidłowej polityki wynagrodzeń, o których mowa w art. 74 ust. 3 i 75 ust. 2 dyrektywy 2013/36/UE, i ujawniania informacji zgodnie z art. 450 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego dotyczące polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń w odniesieniu do sprzedaży i dystrybucji detalicznych produktów i usług bankowych, Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych w sprawie zasad i praktyk dotyczących wynagrodzeń (MiFID).

Zasady dotyczące wynagrodzenia pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku i DMBH są szczegółowo opisane w ustalonej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 22 grudnia 2017 „Polityce wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Handlowego w Warszawie S.A.” oraz ustalonej przez Zarząd DMBH i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą DMBH w dniu 3 stycznia 2018 r. „Polityce wynagrodzeń osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Domu Maklerskiego Banku Handlowego S.A.” (zwanymi dalej Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych). Powyższe Polityki zastąpiły obowiązującą od 26 września 2012 Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzenia Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” oraz obowiązującą od dnia 29 marca 2012 r. „Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzenia Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Domu Maklerskim Banku Handlowego S.A.”

W pracach nad przygotowaniem i wdrożeniem obu wspomnianych powyżej polityk brali udział:

- członkowie istniejącego przy Radzie Nadzorczej Banku Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń,
- Zarząd Banku i DMBH,
- Szef Pionu Prawnego Banku i Zespół Prawny DMBH,
- Szef Pionu Zarządzania Kadrami Banku,
- Dyrektor ds. Polityki Wynagradzania i Świadczeń Pracowniczych Banku i DMBH,
- oraz, w charakterze konsultanta zewnętrznego dla Banku i DMBH, kancelaria prawna Clifford Chance Janicka, Krużewski, Namiotkiewicz i wspólnicy spółka komandytowa.

Wynagrodzenie zmienne przyznawane jest przez Radę Nadzorczą dla członków Zarządu Banku i przez Zarząd dla pozostałych osób objętych zasadami Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych. W Banku działa także Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, który rekomenduje i opiniuje wysokość i warunki przyznania wynagrodzenia zmiennego dla osób objętych Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych oraz przyjmuje informacje o aktualnym Wykazie pracowników Banku, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Dodatkowo, każdorazowo w przypadku zmiany Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej wydaje opinię na temat zmian, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i udziałowców Banku.

W 2017 roku odbyło się pięć posiedzeń Komitetu ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. w skład Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń wchodziło:

1. Andrzej Olechowski – Przewodniczący Komitetu
2. Jenny Grey – Wiceprzewodnicząca Komitetu
3. Marc Luet – Członek Komitetu
4. Stanisław Sołtysiński – Członek Komitetu

W DMBH decyzje w sprawie wynagrodzenia i przyznania zmiennych składników podejmuje w stosunku do członków Zarządu Rada Nadzorcza, a w stosunku do pozostałych osób objętych Polityką wynagrodzeń Osób Uprawnionych Zarząd DMBH. Wdrożenie tej polityki podlega przeglądowi dokonywanemu przez komórkę realizującą zadania w zakresie kontroli wewnętrznej lub zarządzania ryzykiem co najmniej raz w roku. Pisemny raport określający stan realizacji Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych przedstawiany jest Radzie Nadzorczej DMBH.

Każdorazowo w przypadku zmiany Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych Rada Nadzorcza DMBH wydaje opinię na temat zmian, w tym wysokości i składników wynagrodzeń Zarządu, kierując się koniecznością zapewnienia ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem, a także stanem kapitału i płynności finansowej oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro DMBH i interes akcjonariuszy DMBH.

W 2017 roku odbyło się jedno posiedzenia Rady Nadzorczej w sprawach dotyczących wynagrodzeń Osób Uprawnionych.

W 2017 roku Bank i DMBH przeanalizowały role oraz zakres odpowiedzialności swoich pracowników w kontekście głównych ryzyk podlegających zarządzaniu w Banku i DMBH oraz kryteriów ilościowych i jakościowych, opisanych w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) Nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE, w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych, w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji i na tej podstawie ustalił wykaz osób, które posiadają istotny wpływ na profil ryzyka Banku lub adekwatnie DMBH i wobec tego powinny podlegać postanowieniom Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych. Raz w roku, w terminie do dnia 31 grudnia, aktualny wykaz jest przedkładany do wiadomości Zarządu i Rady Nadzorczej odpowiednio Banku i DMBH. Lista pracowników objętych Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych obejmuje:

- Prezesa, Wiceprezesów i członka Zarządu Banku i Domu Maklerskiego,
- członków Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem,
- członków Komitetu ds. Aktywów i Pasywów,
- szefów pionów biznesowych,
- osoby odpowiedzialne za funkcje kontrolne w banku tj. kierownika komórki audytu wewnętrznego, komórki organizacyjnej do spraw zarządzania ryzykiem braku zgodności w banku, a także komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem i sprawy kadrowe oraz szefa pionu prawnego,
- innych kierowników, których działania oddziałują w istotnym stopniu na aktywa i zobowiązania Grupy, a które bezpośrednio wpływają na zawieranie oraz zmianę przez Grupę umów i ich warunki;
- innych pracowników, którzy spełnili co najmniej jedno z kryteriów opisanych w Rozporządzeniu Delegowanym.

Przyjęta przez Grupę filozofia wynagradzania osób objętych Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych zakłada zróżnicowanie wynagrodzenia poszczególnych pracowników na podstawie kryteriów finansowych lub niefinansowych, takich jak podejście do podejmowania ryzyka i zapewnienie zgodności z przepisami, w celu odzwierciedlenia ich obecnego lub przyszłego wkładu pracy oraz w celu uzupełnienia mechanizmów skutecznej kontroli ryzyka poprzez ograniczenie motywacji do podejmowania nierozważnego ryzyka dla Grupy i jej działalności oraz poprzez nagradzanie przemyślanej równowagi pomiędzy ryzykiem a stopą zwrotu. Zgodnie z tą filozofią wypłata wynagrodzenia zmiennego osób objętych Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych jest uzależniona zarówno od krótkoterminowej jak i długoterminowej oceny indywidualnych wyników oraz wyników finansowych Banku albo odpowiednio DMBH lub właściwej jednostki organizacyjnej, przy czym osoby odpowiedzialne za funkcje kontrolne nie są oceniane za wyniki osiągnięte w nadzorowanych przez nie jednostkach. Ocena wyników w Banku lub DMBH odbywa się na podstawie danych za okres trzech lat finansowych, co uwzględnia cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Grupę działalnością gospodarczą. W przypadku osób zatrudnionych krócej niż 3 lata przy dokonywaniu oceny wyników w Banku lub DMBH uwzględnia się dane od momentu nawiązania stosunku pracy. Wynagrodzenie zmienne za pracę w 2017 roku, przyznane 15 stycznia 2018 r., zostało podzielone na część nieodroczoną i odroczoną. Część odroczonej została podzielona na część krótkookresową, do której pracownicy mogą nabyć uprawnienia po 6-cio miesięcznym lub rocznym okresie odroczenia oraz z części długookresowej podzielonej na trzy lub pięć transz, do wypłaty odpowiednio w latach 2019-2021 lub 2019-2023, pod warunkiem spełnienia warunków określonych w Polityce Wynagrodzeń Osób Uprawnionych. Informacje odnośnie przyjętych rozwiązań obowiązujących w 2017 roku zostały podane w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku, w nocie objaśniającej nr 48 „Świadczenia na rzecz pracowników”.

Nabywanie prawa do poszczególnych transz wymaga każdorazowego zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą w stosunku do Członków Zarządu oraz Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników.

Wielkość odroczenia uzależniona jest od wysokości przyznanego wynagrodzenia zmiennego i wynosi jak niżej:

- poniżej 100 tys. zł – brak odroczeń,
- od 100 tys. zł do równowartości 500 tys. EUR (w przypadku DMBH do równowartości 1 miliona EUR) – odroczenie w okresie 3 lub 5 lat 40% wynagrodzenia zmiennego z 6 miesięcznym lub rocznym okresem retencji dla każdej transzy nagrody,
- powyżej równowartości 500 tys. EUR (w przypadku DMBH powyżej równowartości 1 miliona EUR) – odroczenie w okresie 3 lub 5 lat 60% wynagrodzenia zmiennego z 6 miesięcznym lub rocznym okresem retencji dla każdej transzy nagrody.

Jako wynagrodzenie zmienne dla celów przyjętej Polityki Wynagrodzeń i Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych rozumie się w przypadku członków Zarządu – nagrodę uznaniową przyznaną w drodze indywidualnej decyzji Rady Nadzorczej, a w przypadku pozostałych Osób Uprawnionych – nagrodę roczną.

Co najmniej 50% wynagrodzenia zmiennego powinno być przyznawane w formie instrumentów niepieniężnych, których wartość jest ściśle uzależniona od wyników finansowych Banku albo odpowiednio DMBH. Warunek ten spełniają akcje fantomowe, przy czym w przypadku Banku, ich wartość będzie się wahała w zależności od wartości rynkowej akcji Banku, natomiast w przypadku DMBH, wartość akcji fantomowych jest uzależniona od wartości akcji zwykłych DMBH, powiązanych z wartością księgową spółki. Pozostałą część wynagrodzenia zmiennego stanowi nagroda pieniężna, przy czym dla odroczonej transzy nagrody doliczane będą odsetki za okres od przyznania do wypłaty danej części odroczonego wynagrodzenia zmiennego. Po dwóch latach od przyznania nagrody pieniężnej do kapitału niewypłaconych transz tej nagrody dopisywane są dotychczas naliczone odsetki od tychże transz i podlegają one oprocentowaniu razem z transzami do daty ostatniego dnia retencji. W DMBH zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie kapitału wewnętrznego, systemu zarządzania ryzykiem, programu oceny nadzorczej oraz badania i oceny nadzorczej, a także polityki wynagrodzeń w domu maklerskim, w przypadku gdy udział przyznanego wynagrodzenia zmiennego w wynagrodzeniu całkowitym jest mniejszy niż 50%, całość wynagrodzenia odroczonego stanowi nagroda pieniężna.

W okresie odroczenia osoby, których część wynagrodzenia składa się z akcji fantomowych Banku, są uprawnione do otrzymania ekwiwalentu dywidendy w przypadku, gdy dywidenda zostanie uchwalona i wypłacona posiadaczom akcji zwykłych Banku, zgodnie z zapisami Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych. Osoby, które część wynagrodzenia otrzymały w akcjach fantomowych DMBH, nie są uprawnione do otrzymania ekwiwalentu dywidendy.

Niezależnie od zmian wartości odroczonego wynagrodzenia zmiennego związanych z wahaniami kursu akcji Banku, zmianą wartości księgowej DMBH lub naliczanymi odsetkami wysokość wypłacanej odroczonej części nagrody może zostać obniżona lub całkowicie zredukowana na mocy decyzji Rady Nadzorczej albo odpowiednio Zarządu, gdy:

- nie zostały spełnione standardy dotyczące rękopmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem w Banku oraz standardów dotyczących kompetencji i reputacji w DMBH, która badana poprzez sprawdzenie, czy:
 - Osoby Uprawnione rażąco naruszyły swoje obowiązki pracownicze, w szczególności uczestniczyły w działaniach, których wynikiem były istotne straty Banku lub DMBH lub były odpowiedzialne za takie działania; lub
 - Osoby Uprawnione świadomie uczestniczyły w przekazywaniu istotnie niepoprawnych informacji dotyczących sprawozdań finansowych Banku lub DMBH; lub
 - nastąpiło istotne uchybienie w zarządzaniu ryzykiem; lub
 - Osoby Uprawnione istotnie naruszyły jakiegokolwiek limity ryzyka ustanowione lub skorygowane przez osoby na wyższych stanowiskach kierowniczych lub osoby zarządzające ryzykiem;
- w sytuacji, o której mowa w art. 142 ust. 1 Prawo Bankowe w przypadku pracowników Banku oraz w sytuacji, o której mowa w art. 110zz ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi w przypadku pracowników DMBH; lub
- w przypadku ustalenia, że Osoby Uprawnione otrzymały wynagrodzenie zmienne na podstawie istotnie niepoprawnych sprawozdań finansowych; lub
- w przypadku, gdy nastąpił istotny spadek wyniku finansowego Banku lub DMBH; lub
- w sytuacji wystąpienia straty bilansowej, powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności Banku lub DMBH.

Nabywanie prawa do każdej transzy odroczonej nagrody będzie zależało od wyników Banku albo odpowiednio DMBH w roku kalendarzowym bezpośrednio poprzedzającym datę nabycia prawa do danej transzy ("Rok Dotyczący Wyników").

Jeżeli Bank lub odpowiednio DMBH poniesie stratę obliczaną jako strata przed opodatkowaniem za Rok Dotyczący Wyników, wówczas transza Długoterminowej Nagrody w Akcjach Fantomowych, do której prawo może zostać nabyte w czasie trwania roku kalendarzowego następującego po zakończeniu Roku Dotyczącego Wyników, zostanie zmniejszona (lecz nie poniżej zera) procentowo, o wartość procentową ustaloną jako (i) bezwzględna wartość straty przed opodatkowaniem poniesionej przez Bank lub odpowiednio DMBH w danym Roku Dotyczącym Wyników, podzielona przez (ii) bezwzględną wartość najwyższego zysku przed opodatkowaniem osiągniętego przez Bank lub odpowiednio DMBH w okresie obejmującym trzy lata kalendarzowe przed odpowiednim Rokiem Dotyczącym Wyników. Niezależnie od powyższego, jeżeli Bank lub odpowiednio DMBH poniesie stratę obliczaną jako strata przed opodatkowaniem za Rok Dotyczący Wyników w jakiegokolwiek wysokości będzie miała zastosowanie minimalna obniżka procentowa w wysokości 20 procent.

Kwota zysku (lub straty) przed opodatkowaniem za każdy odpowiedni Rok Dotyczący Wyników będzie stanowiła całkowitą wartość kwoty przychodu (straty) przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym z tytułu prowadzenia bieżących operacji przez Bank lub odpowiednio DMBH. Wyniki za rok kalendarzowy będą określone na podstawie lokalnych sprawozdań IFRS, które będą obejmować zbadane wyniki za pierwsze trzy kwartały (zgodnie

z raportem do GPW i odpowiednich organów publicznych), a ostatni kwartał roku będzie składał się z faktycznych wyników za pierwsze dwa miesiące tego kwartału i szacunkowe wartości za ostatni miesiąc. Szacunkowe wartości zostaną określone przez Dział Finansowy Banku i będą ostateczne i wiążące niezależnie od faktycznych wyników końcowych.

Jeżeli bezwzględna wartość straty przed opodatkowaniem poniesionej przez Bank lub odpowiednio DMBH za dany Rok Dotyczący Wyników będzie równa lub przekroczy całkowitą wartość najwyższego zysku przed opodatkowaniem w roku kalendarzowym Banku lub odpowiednio DMBH w czasie Okresu Pomiaru, wówczas Osoby Uprawnione nie nabędą prawa do danej transzy.

Na podstawie powyższych informacji oraz po dokonaniu własnej oceny, jak również po dokonaniu oceny przez Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń, Rada Nadzorcza w odniesieniu do członków Zarządu lub Zarządu w odniesieniu do innych Osób Uprawnionych podejmuje ostateczne decyzje w sprawie nabywania prawa do określonej transzy Odroczonego Wynagrodzenia Zmiennego.

Tabela 35. Wynagrodzenie pracowników objętych Polityką Wynagrodzeń Zmiennych w 2017 roku¹

(w tys. zł)

Kategoria/Sektor	Liczba pracowników ²	Wynagrodzenie stałe ³	Wynagrodzenie zmienne ⁴	Nagroda pieniężna			Akcje fantomowe Banku Handlowego w Warszawie S.A.			
				Wyplacona ⁵	Wyplacona	Naliczone, nieprzyznane	Krótkoterminowa nagroda w akcjach fantomowych		Długoterminowa nagroda w akcjach fantomowych	
							Wyplacona	Naliczone, nieprzyznane	Wyplacona	Naliczone, nieprzyznane
Zarząd	7	9 303	15 410	2 457	1 988	2 207	2 433	2 804	1 603	1 917
Sektor Bankowości Detalicznej	6	4 008	1 793	477	114	268	325	364	123	122
Sektor Bankowości Korporacyjnej	60	29 756	14 723	4 162	2 296	1 541	1 891	1 614	1 805	1 414
Razem Bank	73	43 067	31 927	7 096	4 399	4 016	4 649	4 782	3 531	3 453
DMBH	7	2 830	695	323	238	18	60	(116)	182	(10)
Razem Grupa	80	45 897	32 622	7 418	4 637	4 034	4 709	4 666	3 713	3 443

¹ W ramach Grupy funkcjonowały odrębne Polityki Wynagrodzeń Zmiennych zastąpione przez Polityki Wynagrodzeń Osób Uprawnionych zarówno w Banku, jak i w DMBH. Powyższa tabela obejmuje wynagrodzenia pod tymi Politykami.

² Zawiera liczbę pracowników objętych Polityką Osób Uprawnionych według stanu na koniec 2017 roku. W ciągu całego 2017 roku Polityką Wynagrodzeń Zmiennych zastąpioną Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych objętych było 80 pracowników Banku i 8 pracowników DMBH.

³ Przedstawia wynagrodzenie stałe i obejmuje wartość brutto wynagrodzenia zasadniczego, świadczeń, składki z tytułu polis ubezpieczeniowych, ekwiwalentu za urlop, świadczeń dodatkowych zgodnych z umową o pracę pracowników zagranicznych.

⁴ Dodatkowo w 2017 roku BHW i DMBH wypłaciło odroczone nagrody pieniężne wraz z odsetkami oraz długoterminowe nagrody w akcjach fantomowych wraz z dywidendą dla osób, które nie były w 2017 roku objęte Polityką Wynagrodzeń Zmiennych zastąpioną Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych. Informacja o całkowitych kosztach poniesionych z tego tytułu w 2017 znajduje się w sprawozdaniu finansowym.

⁵ Wyplacona w roku 2018

⁶ Uwzględniono pracowników nie będących członkami Zarządu Banku ani pracownikami Sektora Bankowości Detalicznej.

Powyższa tabela nie obejmuje wynagrodzeń i korzyści innych niż wynagrodzenia stałe nie objętych Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych.

Informacje związane z płatnościami związanymi z przyjęciem do pracy w roku 2017 pracowników objętych Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych:

- liczba beneficjentów: 0 pracowników,
- kwoty płatności: 0 tys. zł.

Informacja o płatnościach dokonanych w związku z rozwiązaniem stosunku pracy w roku 2017 dla pracowników objętych Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych:

- liczba beneficjentów: 1 pracownik,
- kwoty płatności: 41 tys. zł
- wysokość najwyższej płatności na rzecz jednej osoby: 41 tys. zł

Liczba osób, które w roku 2017 otrzymały wynagrodzenie o wysokości co najmniej 1 mln euro:

- 1 osoba w przedziale 1,0 mln – 1,5 mln euro.

W zakresie objętym Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych, powyższa tabela w kolumnie „Nieodroczone nagroda pieniężna” prezentuje część nieodroczonej, wypłaconą w 2018 r. stanowiącą koszt roku 2017. Pozostała odroczone część – składająca się z nagrody pieniężnej oraz nagrody w formie akcji fantomowych Banku zostanie wypłacona w transzach w latach 2019 – 2023 i podana jest w wartościach stanowiących koszt 2017 roku zgodnie z Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie SA za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 r.

Nie dokonywano zmniejszeń wynagrodzeń przyznanych w ramach Polityki w ramach korekty związanej z wynikami.

IX. Aktywa wolne od obciążeń

Dla celów niniejszych ujawnień aktywa uznaje się za obciążone, jeżeli są one przedmiotem zastawu lub jakiegokolwiek umowy mającej na celu ochronę, zabezpieczenie, lub wsparcie jakości kredytowej danej transakcji, z której zakresu nie mogą zostać swobodnie wycofane.

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku Grupa posiadała aktywa obciążone z tytułu transakcji sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, ujemnej wyceny transakcji na instrumentach pochodnych i papierach wartościowych oraz z tytułu zabezpieczenia kredytu otrzymanego.

Tabela 36. Aktywa obciążone i wolne od obciążeń (wartości bilansowe i godziwe)

		Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
		010	040	060	090
010	Aktywa instytucji sprawozdającej	1 052 527		43 287 390	
030	Instrumenty udziałowe	-		62 814	
040	Dłużne papiery wartościowe	397 668	397 668	20 624 891	20 624 891
050	w tym: obligacje zabezpieczone	-	-	-	-
060	w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami	-	-	-	-
070	w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych	397 668	397 668	18 291 349	18 291 349
080	w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe	-	-	1 315 713	1 315 713
090	w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe	-	-	567 288	567 288
120	Inne aktywa	654 859		22 599 685	
121	w tym: kredyty i pożyczki	654 859		18 539 959	

Tabela 37. Zabezpieczenie otrzymane przez instytucję sprawozdającą

		Wartość godziwa otrzymanego obciążonego zabezpieczenia lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Nieobciążone Wartość godziwa otrzymanego zabezpieczenia lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych, które mogą zostać obciążone
		010	040
130	Zabezpieczenie otrzymane przez instytucję sprawozdającą	28 555	894 043
140	Kredyty na żądanie	-	-
150	Instrumenty udziałowe	-	-
160	Dłużne papiery wartościowe	28 555	330 511
170	w tym: obligacje zabezpieczone	-	-

180	w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami	-	-
190	w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych	28 555	330 511
200	w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe	-	-
210	w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe	-	-
220	Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	-	229 751
230	Inne otrzymane zabezpieczenia		333 781
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż własne obligacje zabezpieczone lub papiery wartościowe zabezpieczone aktywami	-	-
241	Nieoddane w zastaw wyemitowane własne obligacje zabezpieczone i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami		-
250	AKTYWA RAZEM, OTRZYMANE ZABEZPIECZENIE I WYEMITOWANE WŁASNE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE	1 081 082	

Tabela 38. Źródła obciążenia

		Odpowiadające im zobowiązania, zobowiązania warunkowe lub papiery wartościowe stanowiące przedmiot udzielonej pożyczki	Aktywa, otrzymane zabezpieczenie i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	751 003	877 252
011	w tym: instrumenty pochodne	410 984	536 764
012	w tym: umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	275 183	247 097
013	w tym: depozyty zabezpieczone inne niż umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	64 836	93 391
014	Inne źródła obciążenia	104 863	203 830
015	ŹRÓDŁA OBCIĄŻENIA RAZEM	855 866	1 081 082

X. Dźwignia finansowa

Informacje na temat wskaźnika dźwigni finansowej na 31 grudnia 2017 roku: uzgodnienia wartości aktywów księgowych z wartością ekspozycji całkowitej używanej we wskaźniku dźwigni finansowej, kalkulację wskaźnika dźwigni finansowej oraz podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) przedstawiamy w poniższych tabelach:

Tabela 39. Uzgodnienie aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

		Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	43 037 596
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	0
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 Rozporządzenia nr 575/2013)	0
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	1 207 699
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	9 272
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	4 389 798
6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 Rozporządzenia nr 575/2013)	0
6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 Rozporządzenia nr 575/2013)	0
7	Inne korekty	-40 992
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	48 603 373

Tabela 40. Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni finansowej

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	41 743 709
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-1 393 405
3	Calkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	40 350 304
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	492 864
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	1 732 967
5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	0
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	0
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	0
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	0
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	0
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	0
11	Calkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4–10)	2 225 831

Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	285 028
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	0
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	0
14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 Rozporządzenia nr 575/2013	0
15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	0
15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	0
16	Calkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12–15a)	285 028
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	16 803 693
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-12 413 896
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	4 389 798
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 Rozporządzenia nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 Rozporządzenia nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych))	0
19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 Rozporządzenia nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe))	0
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	4 981 895
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, 19a i 19b)	47 250 960
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	10,5%
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Przejściowy
24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 Rozporządzenia nr 575/2013	0

Tabela 41. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	42 010 380
2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	1 161 793
3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	40 848 587
4	Obligacje zabezpieczone	0
5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	17 427 215
6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	137 130
7	Instytucje	1 008 275
8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	2 475 463
9	Ekspozycje detaliczne	5 445 997
10	Przedsiębiorstwa	10 433 486
11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	207 067
12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	3 713 954

Grupa przy obliczeniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499 ust. 2 i 3 Rozporządzenia nr 575/2013. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany w odniesieniu do kapitału Tier 1, według definicji przejściowej kapitału Tier 1. Grupa nie stosuje kwot wyłączonych z ekspozycji całkowitej zgodnie z art. 429 ust. 11 Rozporządzenia nr 575/2013.

Głównym czynnikiem wpływającym na poziom wskaźnika dźwigni finansowej był spadek aktywów bilansowych oraz wzrost wartości papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży skutkujący wzrostem kapitału Tier 1.

Poziom dźwigni finansowej jest monitorowany cyklicznie. Informacja o aktualnej wielkości wskaźnika przekazywana jest regularnie, w cyklach kwartalnych, do Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem, przy Zarządzie Banku oraz do Komitetu ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej.

Grupa zarządza ryzykiem nadmiernej dźwigni m.in. poprzez ustanowienie limitów, ich monitoring oraz proces eskalacji.

Podpisy Członków Zarządu

21.03.2018 roku Data	Sławomir S. Sikora Imię i nazwisko	Prezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.03.2018 roku Data	Maciej Kropidłowski Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.03.2018 roku Data	David Mouillé Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.03.2018 roku Data	Barbara Sobala Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.03.2018 roku Data	Katarzyna Majewska Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.03.2018 roku Data	Czesław Piasek Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.03.2018 roku Data	Natalia Bożek Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis